

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської мови та методики її навчання

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему: Використання англомовних мультимедійних матеріалів у формуванні граматичних навичок в учнів старших класів закладів загальної середньої освіти

Студентки 2 курсу групи 2 МСОА
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014 Середня освіта
Предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Англійська та зарубіжна література)
Спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
Додаткової спеціалізації 014.022 Німецька мова та зарубіжна література
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька))
ПІБ здобувача Романюк Катерина Олександрівна

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник
ПІБ керівника Лебедєва Н.А.
кандидат педагогічних/філологічних наук, доцент

(підпис)

(ініціали, прізвище здобувача)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК	10
1.1. Поняття граматичних навичок та їх роль у вивченні англійської мови	12
1.2. Психолого-педагогічні основи формування граматичних навичок.....	18
1.3 Використання мультимедійних матеріалів у процесі навчання	23
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ	29
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ	31
2.1 Комплекс вправ з використанням мультимедійних матеріалів для розвитку граматичних навичок	39
2.2. Оцінка ефективності мультимедійних матеріалів у формуванні граматичних навичок	50
2.3 Аналіз результатів пробного навчання комунікації на уроках англійської мови в учнів старших класів шляхом використання мультимедійних матеріалів	61
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	68
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	71
Список використаної літератури.....	74

ВСТУП

Інтенсивна глобалізація, інтеграція у світову економіку та розвиток інформаційного суспільства обумовлюють важливість оволодіння іноземними мовами, особливо англійською. Сьогодні володіння англійською мовою не лише розширює культурні горизонти, але й сприяє участі в міжнародних проектах і комунікаціях. Таким чином, ефективне та адаптивне навчання іноземних мов відповідає потребам цифрової епохи є проблемою в сучасній освіті. Особливу роль відіграє навчання граматики, оскільки вона є основою успішної комунікації.

Тим не менш, традиційні методи навчання граматики, які покладаються на вивчення правил і повторення однакових вправ, часто стають неефективними, особливо серед учнів, які часто користуються цифровими технологіями. За останні кілька років стало очевидним, що мультимедійні матеріали можуть бути ефективним засобом розвитку граматичних навичок, оскільки вони об'єднують візуальні, аудіальні та текстові елементи в інтерактивне середовище навчання. Учні можуть активно залучатися до процесу навчання завдяки мультимедіа, що підвищує їхній інтерес до вивчення граматики англійської мови.

Навчальні відео, інтерактивні презентації, анімація та спеціалізовані додатки допомагають учням краще зрозуміти граматичні конструкції за допомогою практичних прикладів. Інтерактивні платформи, як-от Kahoot, Duolingo і Quizlet, роблять навчання граматики більш захопливим, пропонуючи учням грати. Такі матеріали дозволяють учням відчувати себе учасниками навчального процесу, даючи їм можливість випробувати нові граматичні структури в різних контекстах замість простого запам'ятовування їх.

Мультимедійні ресурси також дають широкі можливості для індивідуалізації навчання, дозволяючи вчителям вибирати матеріали відповідно до рівня знань, потреб і навчальних стилів кожного учня.

Наприклад, відео та графіка прості для учнів з візуальним типом сприйняття, тоді як аудіальні матеріали корисні для учнів, які краще сприймають інформацію через слухове сприйняття. Цей рівень гнучкості робить навчання більш доступним і ефективним. Мультимедійні технології в контексті навчання граматики не лише полегшують навчання, але й дозволяють учням вільніше використовувати англійську мову в реальних спілкуваннях. Мультимедійний підхід дає учням можливість подолати труднощі, з якими стикаються у класичному навчанні, а також створює умови для повного розвитку мовних навичок.

Дослідження присвячене аналізу процесу формування граматичних навичок у школярів середньої ланки навчання за допомогою мультимедійних матеріалів. Особлива увага приділяється можливостям ефективного використання інтерактивних мультимедійних технологій для покращення засвоєння граматики англійської мови студентами. Унікальність дослідження полягає в тому, що воно розробляє новий спосіб використання мультимедійних методів у навчанні граматики. Такі методи дозволяють забезпечити гнучкість навчання, тому що матеріали можна адаптувати до рівня знань учнів. Це сприяє активному залученню учнів до навчання та стимулює їх інтерес до вивчення англійської мови.

Об'єкт дослідження – процес навчання англійської мови в старшій школі.

Предмет дослідження – формування граматичної компетенції учнів старшої школи на уроках англійської мови із застосуванням мультимедійних матеріалів.

Мета дослідження – розробка та обґрунтування методики використання мультимедійних матеріалів для ефективного формування граматичних навичок у старшій школі на уроках англійської мови.

Задачі дослідження:

- Проаналізувати теоретичні аспекти використання мультимедійних матеріалів у навчанні англійської мови

- Дослідити сучасні мультимедійні ресурси та технології для формування граматичних навичок

- Визначити педагогічні умови для ефективного використання мультимедіа у навчанні граматики

- Розробити методику використання мультимедійних матеріалів для формування граматичних навичок у старших класах

- Впровадити експериментальну методику у навчальний процес та оцінити її ефективність

- Розробити рекомендації для вчителів англійської мови щодо використання мультимедійних матеріалів

Методи дослідження, використані у кваліфікаційній роботі, що стосується формування граматичних навичок учнів за допомогою мультимедійних матеріалів, включають як теоретичні, так і емпіричні підходи.

До **теоретичних методів** належать:

- **Аналіз та порівняння літератури** з питань впровадження мультимедійних засобів у процес формування граматики, який дозволяє систематизувати і узагальнити основні тенденції та підходи.
- **Систематизація та класифікація** досліджень з педагогіки та методики викладання, що допомагає структурувати інформацію про використання мультимедіа як інструмента для вдосконалення граматичних знань.
- **Аналіз передового педагогічного досвіду** у сфері інтеграції мультимедійних засобів, що розкриває специфіку навчання граматики за допомогою інтерактивних технологій.

- **Огляд навчальних матеріалів** (зокрема, підручників) для оцінки способів та ефективності мультимедійних ресурсів у навчанні граматики англійської мови.

До **емпіричних методів** належать:

- **Аналіз письмових робіт і проектів** учнів, що дозволяє простежити вплив мультимедійних матеріалів на засвоєння граматичних структур.
- **Анкетування та бесіди з учнями та вчителями** для отримання даних про їхнє ставлення до мультимедійних методів, зокрема в навчанні граматики.
- **Спостереження за навчальним процесом** для фіксації змін у мотивації та рівні засвоєння матеріалу на уроках, де застосовуються мультимедійні технології.
- **Тестування та моделювання навчальних ситуацій** з інтеграцією мультимедійних матеріалів, що дає можливість оцінити вплив цих технологій на засвоєння граматичних структур.
- **Статистична обробка результатів експерименту**, що підтверджує ефективність розробленої методики.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні специфіки застосування мультимедійних засобів для вивчення граматики. Також було розроблено комплекс вправ і методичні рекомендації для інтерактивного навчання граматики у середній школі.

Практичне значення дослідження включає методичні рекомендації для вчителів англійської мови щодо використання мультимедіа в навчанні граматики. Запропоновані інтерактивні вправи та проекти можуть стати основою для побудови сучасного уроку англійської мови, а також використовуватися під час підвищення кваліфікації педагогів

Апробація результатів здійснювалась на таких конференціях:

1. Всеукраїнська науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» 18 жовтня 2023

2. XXII міжнародна студентська інтернет-конференції «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: ІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ» 19 квітня 2024

3. «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у закладі вищої освіти та школі» 30 травня 2024

4. «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» 30 жовтня 2024

Структура кваліфікаційної роботи. Логіка дослідження зумовила структуру кваліфікаційної роботи: вступ, 2 розділи, висновки, список використаних джерел із 67 найменувань, Загальний обсяг роботи становить ? сторінок.

В основному розглядаються цілі дослідження, описується методика кваліфікаційної роботи, аналізуються результати та створюються рекомендації щодо методів. Основна частина складається з двох розділів: перший — теоретичний (дослідження та обґрунтування теоретичних передумов створення комплексу вправ для розвитку комунікативної компетенції), обсягом ? сторінки; другого — практичного (розробка комплексу вправ з використанням інноваційних технологій; практична оцінка ефективності комплексу вправ під час пробного навчання), обсягом ? сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК

Формування граматичних навичок — це складний процес, який вимагає когнітивної активності, а також методичної та лінгвістичної підготовки. Розуміння того, як люди сприймають і засвоюють нову інформацію, зокрема мову, як відбувається узагальнення граматичних структур і як ці структури закріплюються в пам'яті для подальшого активного використання, є основою теоретичних аспектів цього процесу. Когнітивні процеси, такі як увага, пам'ять, розпізнавання мовних моделей та інтерпретація, тісно пов'язані з засвоєнням граматики[1, с.257].

У когнітивному аспекті формування граматичних навичок взаємодія короткотривалої та довготривалої пам'яті є основою процесу засвоєння мови. Нові дані, такі як граматичні правила, спочатку зберігаються в короткотривалій пам'яті, де відбувається первинне усвідомлення та розуміння. Але для того, щоб граматичні навички стали автоматизованими, інформація повинна потрапити в довгострокову пам'ять, що можна досягти шляхом практики та багаторазового повторення. Увага також дуже важлива, оскільки учні повинні зосередитися на формах і функціях мовних одиниць, щоб вони успішно засвоїли граматичні структури. Цей процес є значно ефективнішим, коли він відбувається в контексті, який заохочує учнів розуміти граматичні структури, а не просто запам'ятовувати їх механічним способом.

Лінгвістичний аспект розвитку граматичних навичок підкреслює важливість розуміння зв'язків, які існують між різними граматичними категоріями та функціями мови. Тут враховується особлива роль мовної інтерференції, яка відіграє важливу роль у навчанні іноземної мови, оскільки засвоєння нових структур може бути впливане граматичними моделями рідної мови. Згідно з теорією міжмовної інтерференції, студентам може бути важко засвоювати нові граматичні конструкції, якщо вони значно відрізняються від відповідних конструкцій у їхній рідній мові[15, с.220]. Таким чином, вивчення мови вимагає розумного порівняння різних граматичних структур. Це сприяє розширенню знань і кращому розумінню граматичних правил.

Методичний аспект розвитку граматичних навичок підкреслює важливість ефективних методів викладання, щоб допомогти учням зрозуміти граматику. Основна увага зосереджена на тому, щоб граматичні вправи були корисними та корисними для учнів. Наприклад, інтерактивні методи, такі як рольові ігри, діалоги, вправи з заповнення пропусків у тексті або створення власних речень, дають учням можливість вивчати граматику

в реальних ситуаціях і використовувати її під час спілкування. Коли граматичні структури сприймаються як засоби вираження думок і почуттів, а не просто абстрактних правил, це сприяє розвитку комунікативної компетенції.

1.1. Поняття граматичних навичок та їх роль у вивченні англійської мови

Розвиток граматичних навичок має важливе значення для вивчення іноземної мови, оскільки граматику створює основу для мовлення. Ця ідея охоплює розуміння моделей словотворення, правил побудови речень, відмінювання слів і порядку речень. Крім того, що наявність належної граматики є ознакою мовної компетенції, вона дозволяє мовцеві чітко та зв'язно висловлювати свої ідеї, що важливо для ефективного спілкування. Автоматичне застосування граматичних правил у письмовому та усному спілкуванні без необхідності розглядати кожен граматичну структуру відоме як граматичні навички[25, с.6].

Структура мови — це її граматику. Час від часу граматику називають «правилами» мови, але насправді в жодній мові правил немає. Однак поняття, які присутні в реальному світі, визначаються мовою. Чи можемо ми стверджувати, що учням ніколи не було легко засвоїти граматику англійської мови? чому По-перше, тому що студент повинен зробити висновок про неявні правила, які змінюються залежно від місця та часу. Семантика граматичних об'єктів визначається правилами, але вона значною мірою залежить від контексту [33, с.42]. По-друге, контекст визначає значення. І для вчителя, і для студента може бути важко встановити контекст. Розуміння контексту вимагає такої ж граматики, як і розуміння вихідного цільового твердження.

Основна мета навчання граматиці полягає в тому, щоб методично вивчити структуру мови та дати учням міцне володіння мовою, щоб вони

могли з точністю застосовувати вивчені граматичні структури в усній чи письмовій формі в контексті реального життя. Професори англійської мови використовували різноманітні тактики під час навчання студентів граматиці через те, що існує багато методів, підходів і технік навчання граматики. Навіть зараз більшість викладачів все ще навчають студентів граматиці, використовуючи прямий метод або метод перекладу граматики[49].

Крім того, граматику зазвичай викладають дедуктивно в аудиторіях, оскільки вчителі англійської вважають, що це зменшує їх навантаження, оскільки індуктивне навчання граматики потребує більше часу та зусиль. Крім того, вчителі англійської мови повинні використовувати різноманітні стратегії навчання, а не зупинятися лише на одній чи двох під час навчання граматиці. Граматика є ключовим компонентом викладання англійської мови як другої, тому кваліфіковані та сучасні вчителі повинні використовувати різноманітні методи та розуміти цінність використання наочних посібників під час навчання граматиці.

З появою нових технологій тепер можна включити мультимедійні наочні посібники в навчання мови. Вчителі рідко використовують наочні посібники, але коли вони це роблять, то для того, щоб продемонструвати, наскільки вони ефективні для учнів. [57, с.150]. Переваги використання наочних посібників у навчанні граматики були предметом гарячих суперечок протягом багатьох років. Той факт, що сучасні школярі живуть у медіасвіті, де більшість інформації передається візуально за допомогою різноманітних електронних гаджетів, неможливо заперечити.

Як давно стверджували вчені, вчителі повинні включати елементи зовнішнього світу в клас, щоб зробити вивчення мови більш значущим для учнів. Візуальні посібники є ефективним методом навчання в цьому відношенні, оскільки вони дають інструкторам можливість продемонструвати звички, мову тіла та культурне походження цільової

мови. Усе це допомагає учням усвідомити, що використання цільової мови має мету: справжнє спілкування має мету.

Протягом багатьох років візуальні засоби відігравали значну роль у навчанні мови. Фактично, починаючи з 1920-х і 1930-х років, наочні посібники використовувалися для представлення, навчання та навчання граматики. Ці наочні посібники здебільшого включають кінострічки, зображення, слайди та об'єкти передачі [3, с.130].

Практично в кожній тенденції навчання другої мови вони розглядаються як ефективний інструмент навчання. Вплив візуальних матеріалів був настільки великим, що численні коледжі навіть випускали каталоги наочних посібників, які простежували розвиток візуальної грамотності та візуальної освіти.

Важливо відзначити, що використання наочних посібників може гармонізувати учнів із навчальними методами та ресурсами. Вчителі стикаються з широким спектром стилів навчання у своїх класах, у тому числі з візуальними учнями, які можуть отримати найбільшу користь від наочних посібників, оскільки їм важко слідувати усним інструкціям і розмовам. Проте кінестетичні та тактильні учні також отримують користь від роботи з матеріальними предметами, колажами та картками. Вони не єдині учні, які отримують користь від візуальної допомоги. Очікується, що студенти будуть добре працювати, почуватимуться впевнено та менше хвилюватимуться, якщо вони знайомі з матеріалами та технікою. Відео, наприклад, допомагають учням зміцнити впевненість, змушуючи їх повторювати та імітувати реальні моделі цільовою мовою. Тому від студентів очікується більш активна участь і відчуття більшої мотивації.

Основною метою навчання іноземної мови в створеній школі є розвиток граматичної компетенції учнів, яка ґрунтується на їхніх попередніх знаннях і ґрунтується на знанні учнями власних талантів. Дуже важливо зацікавити студентів під час презентації нового змісту, викликати позитивне ставлення

до предмета та нового матеріалу, надихнути їх на наполегливу роботу, підкреслити важливість вивчення іноземної мови та нових граматичних моделей.

Для інтенсифікації навчального процесу необхідний пошук і застосування інноваційних методологій, методів і засобів навчання та викладання, способів заохочення інтересу учнів до навчального предмету та стимулювання їх пізнавальної діяльності[7, с.5]. Структурування навчання старших учнів за допомогою наочних посібників є однією з актуальних проблем сучасної техніки викладання іноземних мов. Ефективність роботи учнів була відзначена за рахунок включення наочності в граматичне навчання. І це має сенс, оскільки під час використання наочних посібників навички дитини іноді можуть виникати досить несподівано.

Зважаючи на важливість граматики, викладання граматики є основою всього вивчення мови в усьому світі. Граматика — це процес, за допомогою якого слова та фрагменти слів комбінуються для створення більш довгих одиниць значення в мові. Тому само собою зрозуміло, що навчання граматичним правилам є вирішальним компонентом вивчення мови. Однак використання наочних посібників для навчання граматики є важливим, оскільки воно викликає бажання та увагу учнів на початку уроків.

Дослідження продемонстрували багатообіцяючі докази того, що зосередження уваги на формі пов'язане з більшим засвоєнням нової граматики та лексики, ніж підходи, не орієнтовані на форму, незважаючи на те, що дослідження вивчення другої мови не дали остаточного вирішення багатьох важливих питань щодо навчання, орієнтованого на форму.

Елліс, Х. Бастуркмен і С. Лоуен виявили, що граматична точність студентів і використання нових форм покращилися, коли вони брали участь у комунікативній діяльності, орієнтованій на форму [8, с.22]. Згідно з кількома емпіричними дослідженнями, кілька стратегій зосередження на формі підвищили точність використання цільових структур. Було

узагальнено результати ретельного аналізу літератури щодо потреб тих, хто вивчає англійську мову, і було зроблено висновок, що оптимальне навчання для цих студентів включає як інтерактивні методи, так і явні інструкції. Метою дослідження є оцінка основних стратегій візуального викладання граматичних тем. Метою є візуальні техніки, методи та стратегії викладання граматики англійської мови.

Розглянемо візуально-індуктивний підхід до навчання граматики. Індуктивне міркування відрізняється від дедуктивного тим, що воно починається з подання конкретних прикладів, усно або письмово, з яких можна вивести загальний принцип або правило. Цей метод заохочує учнів виводити правила, надані вчителем, щоб підкреслити неявні граматичні правила. На думку Елліса Фелдера, Енрікеса та Відодо, індуктивне навчання дає змогу учням вивчати англійську мову з більшою когнітивною глибиною, кращою мотивацією до участі в класі, більшою самоспрямованістю та більшою дослідницькою діяльністю [14, с.78]. Ці можливості дають студентам можливість розвивати свої міжособистісні та особистісні здібності на додаток до вивчення англійської мови. Тому вважається, що індуктивне мислення відіграє значну роль в академічній успішності.

Основними компонентами індуктивного навчання є: цільова форма представлена учням у змістовному контексті; учням пропонується визначити граматичні моделі у наданому зразку мови; учитель пояснює граматичну форму; і учні залучаються до змістовної практики. Проблеми з індуктивною технікою можуть виникнути, коли учні не можуть зрозуміти форми, які їм дав вчитель, оскільки робота або надто складна, або їм бракує метамови для цього. Візуалізація корисна в цій ситуації, щоб забезпечити контекст і допомогти учням зрозуміти, чого вчитель намагається їх навчити. Використання зображень чи ілюстрацій може слугувати учням підказкою для правильного визначення правил окремих ситуацій. Візуальні матеріали

можна використовувати для підтримки пояснень інструктора та запропонувати цілеспрямоване налаштування для вивчення цільових граматичних пунктів. Як наслідок, учні можуть легко практикувати відкриття правил за допомогою візуалізації.

Керуючись комунікативно-візуальним підходом до навчання граматики, ми бачимо, що розвиток комунікативної компетенції розглядається як відповідь на традиційний підхід, який наголошує на граматиці як на головному елементі процесу викладання та навчання. Здатність «ефективно використовувати мову в спілкуванні на основі обов'язків сторін і характеру угоди» називається «комунікативною компетентністю». Вважається, що цей метод, який наголошує на домовленості про взаємодію, автономію учня та інтегровану освіту або багатонавичну освіту, має відношення до систем вивчення мови та природи мови, яка має сприяти соціальній комунікації.

Комунікативний підхід може бути використаний для навчання граматики, а також мовних навичок і додаткових навичок. Відповідно до цієї концепції вчитель має використовувати на уроці різноманітні завдання, наприклад, ситуативні, наочні, жанрові, проблемні, спільнотні та компетентнісні. Незважаючи на велике розмаїття моделей і методичних матеріалів, доречних для інтегрованого навчання мови в рамках комунікативного підходу у класному середовищі іноді важко сприяти справжній взаємодії, оскільки студенти не мають або мають обмежений доступ до ключових граматичних навичок [17, с.91]. Це здатність будувати розділи функціональних виразів. Оскільки інтерактивний контакт між учителем і учнями, а також між учнями та їхніми однолітками є однією з передумов комунікативного методу, вкрай важливо переконатися, що учні здатні зрозуміти усний дискурс або висловлювання вчителя. У цій ситуації малюнки можуть відігравати вирішальну роль у процесі викладання й

навчання, опосередковуючи взаємодію та допомагаючи учням справлятися з діяльністю, орієнтованою на значення.

1.2. Психолого-педагогічні основи формування граматичних навичок

У процесі навчання іноземної мови багато психолого-педагогічних принципів лежать в основі розвитку граматичних навичок. Розуміння когнітивних процесів, які беруть участь у вивченні нової інформації, а також індивідуальних особливостей учнів, таких як пам'ять, увага, мотивація та емоційний стан, є частиною психологічної сторони формування граматичних навичок. З педагогічної точки зору викладач повинен створити умови для успішного засвоєння граматичних структур, змінюючи методи навчання, щоб відповідати потребам і можливостям кожного учня.

Процес запам'ятовування та автоматизація сприяють формуванню граматичних навичок. Учні активно використовують пам'ять, мислення та увагу під час вивчення граматики. Учень спочатку сприймає нові граматичні структури, а потім запам'ятовує та використовує їх у житті. Важливо розуміти, що не тільки рівень граматичних знань учнів залежить від здатності відтворювати граматику в реальному мовленні, але й від запам'ятовування. Таким чином, багаторазове повторення сприяє автоматизації процесу засвоєння граматичних структур [18, с.273].

У навчанні граматики використовується три види пам'яті: короткочасна, довготривала та робоча.

На початкових етапах навчання учні тільки знайомляться з новими конструкціями, тому використовується коротка пам'ять. Хоча інформація зберігається лише на короткий період часу, вона необхідна для початкового запам'ятовування нових правил.

Довготривала пам'ять дозволяє зберігати граматичні структури та правила протягом тривалого часу. Правила переходять із короткочасної в довготривалу пам'ять, де вони зберігаються надовго та можуть бути відтворені в будь-який момент.

Використання граматичних конструкцій у поточному мовленні вимагає робочої пам'яті. Вона дозволяє зберігати інформацію на короткий проміжок часу, наприклад, створюючи складні речення [19, с.35]. Її розвиток необхідний для практики граматично правильного мовлення.

Грамматика вимагає від учнів здатності аналізувати, синтезувати та класифікувати інформацію, тому мислення має вирішальне значення для розвитку граматичних навичок учнів. Для розвитку мислення граматики часто передбачає логічні зв'язки між словами та їх формами. На початкових етапах вивчення граматики учні зосереджуються на граматичних конструкціях. Потім вони починають інтегрувати граматику в мовлення.

Оскільки граматичні структури можуть бути складними для розуміння та запам'ятовування, навчання граматики вимагає великої концентрації уваги. Психологи відзначають, що учні повинні зосередитися на особливостях граматичних конструкцій і запам'ятати правила їх застосування, щоб вони могли ефективно засвоїти мову [27, с.11]. Розвиток стійкості уваги також є важливим, оскільки граматичні вправи вимагають багато повторень.

Одним із найважливіших факторів у навчанні іноземної мови є мотивація, кажуть психологи. Внутрішні мотивації можуть включати інтерес до самої мови та бажання досягти успіху, або зовнішні мотивації, такі як необхідність скласти іспити та отримувати хороші оцінки. Учні, які мають високу мотивацію, докладають більше зусиль для досягнення своєї мети, що призводить до покращення їхнього засвоєння граматики.

Здатність учнів засвоювати нову інформацію прямо залежить від їх емоційного стану. Наприклад, страх зробити помилку може перешкоджати

вам активно використовувати граматику. З іншого боку, бути впевненим у собі та бути оптимістичним сприяє кращому засвоєнню інформації. Для успішного навчання граматики важливо створити атмосферу, яка створює відчуття комфорту.

Принцип поступовості у навчанні граматики передбачає, що студенти повинні навчатися з простих речей і поступово переходити до складніших. Цей метод дозволяє учням добре засвоїти основи, перш ніж переходити до складніших рівнів, що запобігає перевантаженню навчання. Поступовий підхід також забезпечує закріплення на кожному етапі [36, с.352]. Це дає учням час, щоб зрозуміти та застосувати те, що вони дізналися. Наприклад, вони можуть почати з простих часів і базових структур, а потім переходити до складних синтаксичних конструкцій. Адаптація до нових граматичних конструкцій легшає з часом, оскільки темп навчання адаптується до знань і навичок учнів. Таким чином можна виробити міцні навички, які поступово автоматизуються і можна згодом використовувати без постійного звертання до правил. Таким чином, поступовість сприяє довгостроковому засвоєнню матеріалу та сприяє стійкому закріпленню знань.

Принцип систематичності гарантує логічну послідовність і регулярність у вивченні граматики, що дозволяє створити систему знань, яка є цілісною. Систематичний підхід передбачає, що теми повинні розташовуватися в логічному порядку, а кожна з них повинна доповнювати попередню, щоб забезпечити формування структурованих знань у студентів. Наприклад, початок з основних частин мови, таких як іменники та прикметники, допомагає учням зрозуміти основні принципи побудови речень до переходу до складних конструкцій [39, с.161]. Учні можуть послідовно розвивати свої граматичні навички та інтегрувати нові знання з уже засвоєними завдяки взаємозв'язкам між темами. Систематичне представлення матеріалу полегшує запам'ятовування та створює основу для розуміння складніших граматичних елементів. Систематичний підхід

допомагає учням розвивати логічне мислення, навчитися аналізувати та структурувати мовний матеріал і краще зрозуміти, як використовувати граматику в реальних мовленнєвих ситуаціях.

Згідно з принципом комунікативної спрямованості, викладання граматики повинно бути зосереджено на тому, як її можна використовувати в реальних життєвих ситуаціях. Це дуже важливо, оскільки граматика повинна служити засобом для досягнення цілей комунікації, а не просто теоретичною системою правил. Комунікативний підхід дозволяє учням вивчати граматику шляхом участі в реальних діалогах, написанні текстів і спілкуванні на різні теми. Це значно підвищує мотивацію та зацікавленість у навчанні. Учні розвивають навички автоматичного використання правил і фраз, щоб подолати мовні перешкоди, використовуючи граматику в реальних мовленнєвих ситуаціях. Це допомагає учням краще зрозуміти структуру та логіку мови, коли вони починають використовувати мову як засіб вираження своїх думок. Крім того, комунікативний підхід сприяє розвитку всіх мовних навичок, включаючи читання, письмо, слухання, говоріння та граматику.

Методи навчання граматики є важливим компонентом успішного навчання іноземних мов. Комунікативний, інтерактивний, індивідуальний підхід до навчання та методи перевірки та зворотного зв'язку є найбільш продуктивними методами.

Комунікативний підхід звертає увагу на те, як граматичні структури використовуються в реальних мовних ситуаціях. Щоб покращити свої навички спонтанного мовлення, учні залучаються до рольових ігор, діалогів і обговорень. Учні не тільки навчаються граматиці, але й отримують можливість використовувати правила в контексті [40, с.105]. Це робить навчання більш природним і ефективним. Оскільки учні практикують граматику під час спілкування, цей метод також сприяє розвитку соціальних навичок.

Активне засвоєння граматики може відбуватися через інтерактивні методи, такі як групові вправи, командні завдання та дискусії. Коли учні взаємодіють один з одним, вони можуть обговорювати та відпрацьовувати граматичні конструкції в реальному житті, що підвищує зацікавленість у навчанні. Цей метод допомагає учням краще зрозуміти матеріал і дозволяє їм навчатися один з одним, створюючи середовище співпраці.

Перевірка та зворотний зв'язок є важливими компонентами навчання граматики. Своєчасний зворотний зв'язок допомагає учням контролювати процес автоматизації навичок і усвідомлювати та виправляти помилки. Автоматизовані системи зворотного зв'язку, письмові корективи та усні коментарі є кількома способами, за допомогою яких викладачі можуть надавати зворотний зв'язок своїм учням, щоб допомогти їм виправити помилки та покращити свої знання.

Оскільки кожен учень має власний темп засвоєння матеріалу, індивідуальний підхід також є важливим у викладанні граматики. Щоб максимізувати ефективність навчання, важливо адаптувати вправи та завдання до потреб учнів. Це може включати надання людям, які потребують додаткової практики, додаткових матеріалів або, навпаки, підвищення складності завдань для людей, які швидше засвоюють інформацію.

Контекстуалізація є важливим компонентом граматичного навчання. Граматичні конструкції легше засвоюються в контексті. Наприклад, викладач може використовувати правило в реченнях або ситуаціях, а не вивчати його окремо, що робить граматику природнішою і зрозумілішою для учнів. Це може включати використання текстів, розмов або обставин, які показують використання певних граматичних конструкцій у реальному житті.

Цифрові технології також використовуються для навчання граматики. Учні можуть покращити свої граматичні навички за допомогою

інтерактивних програм, онлайн-платформ і мобільних додатків, таких як Quizlet, Kahoot і Duolingo. Цифрові інструменти дозволяють виконувати вправи на закріплення граматики у форматі, адаптованому до рівня учня, і надають миттєвий зворотний зв'язок. Це дозволяє учням брати на себе відповідальність за свій прогрес і працювати над своїми слабкими місцями в граматиці.

Загалом, ефективні методи навчання граматики сприяють розвитку міцних навичок спілкування на іноземній мові шляхом інтеграції теоретичних знань із практичним використанням. Кожен метод має свої переваги, але якщо всі вони використовуються разом, це може значно підвищити ефективність навчання граматики.

1.3 Використання мультимедійних матеріалів у процесі навчання

Інформаційні технології – це вимога сьогодення, яка дозволяє створювати спільноти, засновані на знаннях. Вони швидко проникли в кожную сферу нашого життя, стаючи такою ж реальністю, як телефонний зв'язок чи подорожі літаком, і полегшують спілкування та співпрацю. Усі, хто хоче жити в майбутньому, повинні усвідомити величезний потенціал, який дають нові інформаційні технології, і навчитися ефективно використовувати їх, особливо в освіті [42, с.65].

Освіта в Україні набуде нових рис, оскільки комп'ютеризація навчального процесу спонукає до перегляду традиційних методів і форм викладання іноземної мови, а також до появи нових форм уроків. У інтерактивних методах навчання учень сам стає головною фігурою і відкриває шлях до знань. Це відрізняється від традиційних методів навчання, коли вчитель звик надавати певні знання і вимагати, щоб учні їх

засвоїли. В цьому випадку вчитель є активним помічником, і його головним обов'язком є планування та стимулювання навчального процесу.

Нам потрібно навчати нове покоління дітей, які з дитинства зв'язані з різноманітною сучасною технікою, яку вони люблять і вміють використовувати [43, с.147]. Тому, коли вчитель говорить до учнів «їхньою мовою», учні можуть демонструвати свої знання не лише в нашому предметі, але й у володінні технічними засобами, а також демонструвати свої художні здібності.

Досвід викладання англійської мови показує, що на сучасному етапі навчання іноземних мов велику увагу слід приділяти застосуванню мультимедійних технологій, які включають тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти та анімацію. Це складається з набору аудіо та візуальних ефектів, а також інтерактивного програмного забезпечення, яке впливає на емоційні та понятійні сфери та покращує засвоєння мовного матеріалу.

У процесі навчання іноземної мови можна повністю розвивати мовні навички учнів за допомогою поєднання візуального зображення, тексту та звукового супроводження. Усім відомо, що наочні ілюстрації покращують навчання.

Мультимедійні засоби об'єднують відео, аудіо-матеріали, ілюстрації, таблиці та інші елементи в один носій.

Крім того, варто зазначити, що Інтернет є одним із найефективніших інструментів, які допомагають значно урізноманітнити процес навчання та досягти головної мети навчання іноземних мов — оволодіння іншомовним спілкуванням з людьми інших культур — шляхом розвитку та формування міжкультурних комунікативних навичок.

Уроки англійської мови за допомогою комп'ютера можуть вирішити кілька дидактичних завдань :

- розвивати навички і навички читання

- використовуючи безпосередньо матеріали інтернет-мережі різного рівня складності;
- розвивати навички аудіювання за допомогою оригінальних звукових текстів, пісень і кінофільмів;
- поглиблювати навички писемного мовлення, поповнюючи свій активний і пасивний словниковий запас сучасною англійською мовою, що відображує певний етап розвитку культури народу, соціальний і політичний устрій суспільства.
- збагачувати знання школярів про культуру, які включають мовний етикет, особливості поведінки різних людей під час спілкування, особливості культури та традицій країни, мова якої вивчається;
- перевірити свої граматичні навички за допомогою онлайн-тестів;
- забезпечити постійну мотивацію учнів до пізнавальної діяльності під час уроку;
- вивати здатність мислити глобальним чином
- виховувати потребу в англійській мові для справжнього спілкування.

У навчальному процесі вивчення граматики англійської мови використання мультимедійних матеріалів забезпечує інтерактивний і глибокий підхід до засвоєння складних граматичних структур [46, с.28].

Учні мають можливість повторювати та закріплювати новий матеріал у зручній, цікавій формі за допомогою презентацій, відеоматеріалів, інтерактивних вправ і онлайн-тренажерів. Засоби подачі інформації, такі як анімація, кольорові акценти та схеми, структурують увагу та роблять наголос на важливих граматичних елементах. Це полегшує розуміння складних тем, таких як модальні дієслова, умовні речення та часи дієслів.

Оскільки мультимедійні презентації часто включають візуальну підтримку для монологічного та діалогічного мовлення, вони також допомагають розвивати мовлення. Учні отримують можливість практикувати створення речень за певними граматичними зразками або

пояснювати правила своїми словами. Це допомагає їм навчитися не лише граматиці, але й розвивати навички мовлення та самостійного мислення. Інтерактивні граматичні вправи дають учням можливість розвивати різні мовленнєві навички в режимі реального часу та отримувати швидкий зворотний зв'язок.

Проектна діяльність, підкріплена мультимедійними технологіями, додає граматику прикладного значення. Учні можуть практикувати граматику в реальних мовних ситуаціях, створюючи проекти чи презентації, у яких вони пояснюють граматичні теми, відтворюють мовленнєві ситуації або інсценують різні комунікативні ситуації [47, с.293]. Учні вчаться поєднувати різні види мовленнєвої діяльності, включаючи говоріння під час представлення своєї роботи, читання для вивчення граматичних зразків, аудіювання для пошуку інформації та письмо для створення правил.

Це особливо корисно, коли учні працюють над колективними проектами, які вимагають ділитися ідеями, обговорювати приклади, ділитися правилами граматики та робити спільну рефлексію. Така діяльність не лише покращує граматику, але й навчає критичному мисленню, спілкуванню та співпрацювати. Використання мультимедійних матеріалів робить навчальний процес гнучким і дозволяє враховувати індивідуальні потреби учнів. Це дозволяє їм використовувати зручні інструменти для глибшого вивчення матеріалу та активно використовувати граматику у своїх проектах.

На уроках англійської мови найпоширенішими засобами ІКТ є:

- електронні словники та довідники,
- тренажери та програми тестування,
- освітні ресурси в Інтернеті,
- DVD та CD диски,
- відео- та аудіотехніка.

Усі вищезазначені засоби інформаційних технологій забезпечують сприятливі умови для самостійної роботи учнів на уроках англійської мови. Вони можуть використовувати комп'ютерні технології для вивчення окремих предметів і контролю своїх знань. Таким чином, комп'ютер є найбільш терплячим вчителем, який може повторювати завдання скільки завгодно, щоб знайти правильну відповідь [57, с.152]. У підсумку комп'ютер автоматизує певні навички. Комп'ютер не дає похвальних або осудливих коментарів на роботу учнів і лояльно ставиться до різноманітності їхніх відповідей. Це сприяє розвитку самостійності учнів і створенню позитивної соціально-психологічної атмосфери на уроках.

Універсальність візуальних засобів може надихнути вчителів використовувати різноманітні представлення для навчання граматики. Вважається, що візуальна граматична освіта є прийнятною як для дорослих, так і для молодих учнів. Візуальна граматики, у своїй основній формі, складається з малюнків, мультфільмів, фотографій, ескізів і фігурок, які служать наочними посібниками та допомагають учням озвучувати певні граматичні моделі. Візуальна граматики, швидше за все, стимулюватиме мислення студентів.

Завдяки сучасним цифровим технологіям з'явилися нові можливості для використання візуальних матеріалів у навчанні, особливо в навчанні граматики [61, с.210]. З появою цифрових фото- та відеокамер зростає кількість візуальних ресурсів, які можна ефективно використовувати в уроках. Учні отримують краще розуміння абстрактних граматичних правил завдяки візуальним засобам, таким як фотографії, ілюстрації, короткі відео та навіть меми. Це пов'язано з тим, що зображення часто стимулюють процес створення ідей шляхом візуалізації граматичних структур. Так, послідовність фотографій або відео допомагає пояснити часові форми дієслів, а інтерактивні інфографіки дозволяють наочно демонструвати різницю між граматичними конструкціями.

Це особливо корисно, оскільки зображення покращують розуміння нових граматичних ідей, підкріплюють текстовий матеріал і надають більш насичений контекст для їх вивчення. Учні часто краще сприймають граматичні правила, коли їх показують у вигляді знайомих візуальних сцен або життєвих ситуацій, оскільки вони потребують більш конкретних прикладів і контекстів. Наприклад, для пояснення модальних дієслів «must», «can» та «may» можна використовувати зображення, які демонструють правила поведінки або вказівки, такі як дорожні знаки або соціальні обставини.

Візуальні матеріали активізують клас, залучаючи учнів до обговорення. Таким чином створюється інтерактивне середовище, яке сприяє навчанню та спілкуванню [63, с.51]. Учні не тільки слухають пояснення граматичних правил, але й активно беруть участь у розмові, інтерпретуючи та обговорюючи те, що показано на зображеннях. Наприклад, фотографії та відео можуть стати основою для обговорення граматичних структур у рольових іграх і розмовах.

Крім того, це є корисним інструментом для вчителів, який дозволяє створювати навчальні матеріали, які відповідають рівню розвитку учнів і враховують їхній особистий досвід. Наприклад, під час вивчення минулого часу ("Past Simple") учні можуть створювати фотоколажі зі свого життя, кожне з яких супроводжується реченням у Past Simple, яке описує події, які відбулися в минулому [67, с.68]. Уроки є більш емоційно значущими для учнів завдяки цьому особистому досвіду з граматики. Це допомагає учням зрозуміти граматику на індивідуальному рівні та закріпити правила в довгостроковій пам'яті.

Таким чином, використання візуальних інструментів у навчанні граматики не лише полегшує викладання складних тем, але й робить навчання динамічнішим, підвищуючи інтерес учнів до вивчення нових аспектів мови.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Одним із основних завдань сучасної освіти є розвиток граматичної компетенції учнів старших класів на уроках англійської мови. У сучасному світі, пов'язаному з глобалізацією та стрімким розвитком технологій, володіння граматичними знаннями та навичками ефективного використання мовних конструкцій є необхідним для успішної самореалізації в різних сферах життя.

Сучасний підхід до навчання граматики спрямований на розвиток критичного мислення, самостійності, глибокого розуміння мовних структур і здатності учнів до самонавчання. Інтерактивне навчання стало більш доступним завдяки новітнім технологіям. Одним із прикладів цього є онлайн-платформи, які пропонують граматичні тренажери, інтерактивні завдання та гейміфіковані вправи, які дозволяють учням практикувати граматику в реальних мовних ситуаціях. Такий підхід, порівняно з традиційними методами, допомагає розвинути такі якості, як ініціативність, аналітичне мислення та відповідальність.

Висока цифрова компетентність є необхідною для використання сучасних технологій у вивченні граматики. Педагоги також повинні бути готові інтегрувати цифрові ресурси в навчальний процес і використовувати їх для покращення засвоєння матеріалу. Це дозволяє створити більш різноманітне навчальне середовище, у якому учні активно залучені до вивчення граматичних тем і виконують завдання, які відображають реальні життєві ситуації. Учні отримують глибоке розуміння граматики та навички, необхідні для сучасного життя, через інтерактивні граматичні вправи та проекти.

Таким чином, інноваційний метод навчання граматиці є важливим компонентом сучасної освіти, оскільки він готує учнів до практичного використання англійської мови. Покращення методів і використання сучасних технологій дозволять зробити цей процес ще більш ефективним, щоб задовольнити потреби освітньої системи в Україні та виклики глобалізованого світу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

Сучасні методи навчання іноземних мов вимагають розвитку граматичних навичок за допомогою мультимедійних ресурсів. Сучасні мультимедійні технології значно розширюють можливості викладання та роблять навчання мовою більш інтерактивним і ефективним. Студенти активно засвоюють граматику за допомогою інтерактивних платформ, відеоуроків, навчальних додатків і мультимедійних тестів, які використовують практичний підхід для покращення розуміння та запам'ятовування граматичних структур у різних контекстах.

Учні часто стикаються з кількома типовими проблемами під час навчання граматики англійської мови. Ці проблеми пов'язані з граматичними особливостями мови та різницями між англійською мовою, яку вони вчать. Основні проблеми включають:

-Відмінності у структурі речень: Англійська мова має певний порядок слів, особливо щодо простих речень із стандартною структурою підмет-дієслово-додаток (SVO), яка може відрізнятися від того, як їхні рідні мови мають звичну структуру. Це може створити проблеми з побудовою правильних речень.

- Часи дієслів: У порівнянні з деякими іншими мовами, особливо з часами перфекту, англійська має значно ширшу систему часів, яка часто не має точних еквівалентів у рідній мові учнів. Коли використовується різний час, це складно зрозуміти, наприклад, коли контрастує Past Simple з Present Perfect.

-Модальні дієслова: поширеною проблемою є використання модальних дієслів, таких як can, may, must, should, і розуміння різних значень цих дієслів. Учні часто плутаються в тонкостях, які виражають різні модальні

дієслова, а також у тому, як їх правильно поєднувати з іншими типами дієслів.

-В англійській мові використовуються артиклі a, an і the, які не існують у багатьох інших мовах. Вибір між визначеним і невизначеним артиклем може бути складним для учнів, особливо для тих, хто не має артиклів у своїй рідній мові.

-Дії, які не відповідають правилам: Учні стикаються з більшою кількістю неправильних дієслів із різними формами та часами запам'ятовування, особливо на початкових етапах.

-Складні питання та заперечення: створення питань і заперечень, які включають використання допоміжних дієслів (do, does, did, have тощо), також є проблемою. Це особливо важливо через зміну порядку слів у цих реченнях.

-Вживання пасивного стану: Утворення та правильне вживання пасивного стану також може бути складним завданням. Учні часто не розуміють, коли саме доречно використовувати пасив, а не активний стан.

-Стійкі фрази та фразеологізми: Ідіоми або фразеологізми складають велику кількість граматичних структур англійської мови, значення яких не завжди можна зрозуміти лише зокрема, тому учням важко їх засвоїти та правильно використовувати.

Використання мультимедійних матеріалів дозволяє учням краще розуміти та запам'ятовувати граматичні правила англійської мови за допомогою інтерактивних прикладів, анімацій і практичних завдань.

Доцільно використовувати різні види граматики задля вдосконалення різних навичок учнів:

-Функціональна граматика: це стосується того, як граматичні структури використовуються для передачі емоцій і намірів. Вправи з використанням модальних дієслів для вираження обов'язку, дозволу чи ймовірності,

наприклад, допомагають учням краще зрозуміти різні значення. Це допомагає учням будувати речення не тільки правильно, але й відповідно до ситуації.

-Комунікативна граматики: спрямована на інтерактивні завдання, які вимагають використання граматики для спілкування. Наприклад, учні можуть виконувати діалогічні вправи, змінюючи часові форми дієслів або працюючи в парах чи групах із пасивним станом. Це допомагає використовувати граматичні знання в реальних комунікативних ситуаціях.

-Граматики в контексті: Цей метод зосереджується на дослідженні граматичних структур у тематичних текстах, у яких граматики вплетена в оповідання чи опис. Тексти, такі як новини, описи подій або діалоги, полегшують вивчення граматики в контексті реального мовлення.

-Інтерактивна граматики через мультимедійні матеріали: це поєднання традиційного навчання граматики з використанням мультимедіа, таких як відео, інтерактивні платформи або програми, які дають учням можливість вивчати граматику за допомогою візуальних матеріалів. Інтерактивні завдання, такі як граматичні ігри, анімація та симуляції, роблять навчання цікавим і доступним, надаючи учням можливість вивчати структури за допомогою реальних прикладів.

-Автоматизоване використання граматики: коли учні систематично використовують повторювані граматичні конструкції, такі як різні часові форми дієслів, їхня здатність автоматизувати свої знання. Переклад, підстановка та редагування речень є корисними завданнями, оскільки вони дозволяють учням запам'ятати структури та вільно використовувати їх.

Різноманіття видів граматики дозволяє повністю засвоїти різні граматичні структури та включити їх у практику мовлення, що є важливим для розвитку комунікативної компетенції.

У навчальному процесі доцільно використовувати поетапну роботу з граматикою, оскільки це підхід дозволяє студентам поетапно засвоювати

матеріал, інтегрувати свої знання в практику мовлення, що полегшує розуміння граматичних явищ:

- Дотекстовий етап: Підготовка учнів до роботи з новою граматичною темою починається з перевірки того, що вони вже знають і вирішення потенційних проблем. На цьому етапі корисно використовувати активізацію попереднього матеріалу, а також короткий вступ до нової теми, який зосереджується на тому, щоб викликати бажання вивчити граматику.

-Етап тексту: Учні знайомляться з новими граматичними структурами на цьому етапі за допомогою різноманітних вправ. Наприклад, викладачі можуть запропонувати заняття з підстановки, перекладу або побудови речень, які містять нові граматичні елементи. Включення автентичних текстів, мультимедійних матеріалів або контекстуальних прикладів, які демонструють реальне використання граматики, може бути корисним у цьому контексті.

-Післятекстовий етап: на цьому етапі учні закріплюють отримані знання, використовуючи граматичні конструкції у своєму письмі та мовленні. У завданнях можуть бути творчі завдання, такі як есе, діалоги, проекти чи групові презентації. Використання інтерактивних вправ і симуляцій, наприклад, на освітніх платформах, допомагає студентам краще зрозуміти матеріал і зрозуміти структури, використовуючи живе мовлення.

Етапний підхід до вивчення граматики дозволяє поступово та систематично засвоїти матеріал. Це створює основу для вдосконалення граматичних навичок і полегшує перехід від теоретичного засвоєння до практичного використання.

У навчанні граматики використання мультимедіа є ефективним через поєднання аудіовізуальних ресурсів і різноманітних вправ, спрямованих на розпізнавання та корекцію помилок. Наприклад, мультимедійні платформи дозволяють учням навчатися використовувати граматичні конструкції за допомогою інтерактивних ігор, діалогів і симуляцій. Це робить навчання

цікавим і продуктивним. За допомогою цього методу студенти отримують стимул для самостійного опрацювання матеріалу, отримують візуальні підказки та розвивають впевненість у використанні мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Крім того, мультимедійні технології допомагають подолати обмеження традиційного навчання, особливо дистанційного навчання. Наприклад, студенти можуть використовувати інтерактивні ресурси для самостійної роботи над граматикою та отримувати негайний зворотний зв'язок, що дозволяє швидко визначити помилки. Мультимедійні матеріали також допомагають персоналізувати навчання, що особливо корисно для студентів з різними рівнями підготовки, оскільки це технічна проблема. Адаптивний підхід використовується в освітніх платформах, таких як LinguaLeo та Duolingo, які дозволяють змінювати рівень складності завдань відповідно до прогресу учня.

Загалом, за допомогою винахідливих мультимедійних методів можна створити середовище спілкування, де граматика не лише вивчається, але й активно використовується. Це сприяє розвитку мовної компетенції студентів і підвищує бажання їх вивчати мови. Таким чином, використання мультимедійних матеріалів в освіті значно покращує процес формування граматичних навичок, роблячи його сучасним, індивідуалізованим і орієнтованим на практичне застосування знань.

Граматика англійської мови часто пов'язана з кількома проблемами, які можна поділити на кілька основних груп:

-Незвичні граматичні структури: англійська мова має деякі конструкції, які не існують в українській мові, наприклад, модальні дієслова, умовні речення та конструкції типу «have something done». Їхні функції та правила використання важко пояснити учням.

- Відмінності між часовими формами дієслів в англійській мові: такі форми, як Present Perfect і Past Perfect, не мають прямого аналога в українській мові. Цей тип потребує розуміння поняття дії, завершеної або незавершеної в певний момент часу, що часто викликає труднощі у вивченні.

- Дії, які не відповідають правилам: У англійській мові багато неправильних дієслів, які потрібно запам'ятати, що ускладнює навчання. Вони мають різні форми, і учні часто помиляються, коли використовують минулі часи або форми дієприкметників.

- Артикли: У українській мові немає категорії артиклів (the, a, an). Оскільки це нова граматична категорія для учнів, вони часто плутаються у правилах використання артиклів або взагалі нехтують ними.

- Функції слів і їх утворення в реченні: англійська мова має складну систему префіксів, суфіксів і багатозначних слів, які можуть виконувати різні ролі в реченнях, наприклад, дублювати іменники та дієслова. Це робить використання лексики в граматичному контексті складніше.

- Синтаксичні відмінності: англійська мова має жорсткий порядок слів (SVO — підмет, присудок, додаток), тоді як українська має більш вільний порядок слів. Учні часто роблять граматичні помилки, коли намагаються перенести структури рідної мови в англійські речення.

- Відмінності у використанні інфінітива та герундія: Оскільки така диференціація не поширена в українській мові, учні часто плутаються, коли використовують інфінітив (to do) або герундій (doing) після певних дієслів.

Велика кількість винятків: англійська граматики багата винятками, які складно запам'ятати і правильно використовувати. Наприклад, часто неможливо систематизувати, як правильно використовувати артикли, неправильні дієслова чи словосполучення з певними прийменниками, що вимагає запам'ятовування.

Викладачі можуть створювати ефективні методики навчання та покращувати успішність учнів у засвоєнні англійської граматики, враховуючи ці проблеми та систематично працюючи над їх подоланням.

Для підвищення мотивації та ефективності вивчення граматики за допомогою інноваційних технологій доцільно створювати різноманітні та інтерактивні вправи, які залучають учнів за допомогою захоплюючих цифрових форматів. Розглянемо кілька завдань, які можуть виконувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ):

- Інтерактивні граматичні тести та вправи — онлайн-платформи, такі як Quizlet, Kahoot! і Quizizz, дозволяють створювати тести, які вимагають відповідності граматичній формі, заповнення пропусків або вибір правильного варіанту. Це дозволяє учням відразу побачити та виправити свої помилки, що підвищує ефективність засвоєння.

- Відеоуроки та анімаційні вправи — відео та анімаційні матеріали, доступні на YouTube, TED-Ed або власноруч створені вчителем, дозволяють пояснювати складні граматичні теми за допомогою наочних прикладів. Для кращого розуміння учні можуть дивитися уроки, ставити на паузу та повертатися до матеріалу.

- Гейміфіковані вправи: вправи на платформах, таких як Duolingo або Grammar Gamble, дозволяють учням грати в граматичні завдання за допомогою ігрових елементів, таких як значки, бали та рівні. Це підвищує мотивацію учнів і занурює їх у навчання.

- Використовуючи віртуальні мовні тренажери, такі як Virtual Language Lab, люди можуть створювати діалоги та виконувати вправи, щоб автоматизувати граматичні конструкції, які використовуються в розмові. Це покращує навички спілкування та забезпечує практику в контексті.

- Інтерактивні презентації з елементами зворотного зв'язку: на платформах, таких як Nearpod або Pear Deck, можна створювати презентації, які

включають завдання, які вимагають використання певних граматичних структур, або питання, на які учні відповідають у реальному часі.

-Інструменти, такі як Wordwall і LearningApps, дозволяють створювати онлайн-кресворди, пазли та вікторини, які розвивають граматичні навички в цікавій інтерактивній формі. Це ідеально підходить для закріплення та повторення матеріалу.

-Аудіовправи з граматиною: подкасти та інші аудіоматеріали можуть бути корисними для навчання слухати граматичні конструкції. Учні розвивають слухові та граматичні навички, відповідаючи на запитання або знаходячи граматичні конструкції в аудіо.

- Спільна робота на онлайн-довідниках — використання Google Docs або Microsoft OneDrive для спільного редагування текстів дозволяє учням працювати над граматичними вправами в режимі реального часу, що дає їм можливість обговорювати граматичні питання та отримувати зворотний зв'язок.

-Мобільні додатки для навчання граматики: додатки, такі як HelloTalk або Memrise, дозволяють учням практикувати свою граматику, пишучи короткі тексти або повідомлення. Багато таких додатків пропонують граматичні підказки, що допомагає закріпити граматичні правила під час спілкування.

ІКТ у навчанні граматики значно урізноманітнюють навчання, надаючи гнучкість, інтерактивність і можливість налаштувати навчання на індивідуальний темп для кожного учня.

2.1 Комплекс вправ з використанням мультимедійних матеріалів для розвитку граматичних навичок

Вправа 1. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Розвинути навички студентів у вживанні граматичних структур за допомогою використання мультимедійних матеріалів.

Instruction: Watch a short video about everyday activities (eg "Day in the life of...") and write down the main grammatical structures used in the video. After watching, discuss with a partner the following questions:

- 1. What tenses are used in the video to describe daily habits?
- 2. What grammatical structures are used to describe future plans?
- 3. How are question sentences used in different contexts?

Вправа 2. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Використати мультимедійні матеріали для вивчення модальних дієслів у контексті правил та порад.

Instruction: Listen to a podcast about healthy living and fitness tips. After listening, highlight the sentences with modal verbs ("should", "must", "can"). Make notes about the context of their use. Then write your own advice for a classmate using modal verbs.

Вправа 3. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

у для прослуховування. (guiding questions).

Instruction: Collaborate in couples and pretend to be journalists interviewing a well-known athlete . To conduct the interview, use the questions that are displayed on the whiteboard. Take brief notes on the responses. After your interview is

complete, circulate the classroom and inform other reporters about the subject of your interview.

– What do you understand by healthy food?

Мета: Поглибити знання учнів про використання умовних речень у реальних життєвих ситуаціях.

Instruction: Watch a tourist advice video about your actions in extreme situations. Pause the video to collect examples of conditional sentences (if-clauses). After that, create your own conditional sentences, applying what you have learned.

Вправа 4. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: Покращити граматичні навички студентів за допомогою інтерактивних мультимедійних вправ.

Instruction: Use an interactive grammar platform that provides exercises for matching tenses. Do the exercises in which you have to choose the correct form of the verb according to the context. When finished, discuss the results with a partner.

Вправа 5 (рецептивно-репродуктивна, некомунікативна)

Мета: Відпрацювати правильне використання дієслівних форм у складнопідрядних реченнях.

Instruction: Listen to the audio recording of the newscast and pay attention to the complex sentences. Rewrite the sentences from the audio using the correct

grammatical structures. Discuss with the group the construction features of these sentences.

Вправа 6. (рецептивна, некомунікативна)

Мета: опрацювати лексику, яка використовується в аудіотексті з метою усунення лексичних труднощів та підвищення ефективності аудіювання.

Instruction: You are about to listen to a conversation between two people. Those people will be using some words and expressions connected with the following topic. You have these words and their definitions on your handouts, but they are not ordered correctly. Your task is to match the words with their definitions.

1 ___ a timer	a. a student who gets the best marks at school;
2 ___ productivity	b. having good judgment or common sense;
3 ___ to go off	c. a device that makes a sound or shows you when a certain amount of time has passed;
4 ___ sensible	d. a list of things you need to do;
5 ___ 'to do' list	e. how much is being done or achieved;
6 ___ an A-grade student	f. to earn or merit something because of what you have done;
7 ___ to deserve	g. to start making a noise(as an alarm or signal)
8 ___ to waste time	h. to spend time doing something useless.

Вправа 7. (рецептивно-репродуктивна, комунікативна)

- Мета: використовуючи тематичні запитання, щоб ввести студентів у тем
- – What healthy food do you eat?
- – How often do you eat it?
- – Do you think you could become a vegetarian?
- – What is your favorite food?
- – What do you not like to eat?

Вправа 8. (рецептивна)

Мета: розвинути словниковий запас студентів та навички утворення антонімів

Instruction: Match the opposite adjectives and write a–f next to the numbers 1–6.

1. good	a. clean
2. lucky	b. ugly
3. always	c. untidy
4. quiet	d. unlucky
5. clear	e. bad
6. important	f. noisy
7. beautiful	g. never
8. dirty	h. unimportant

Вправа 9. (рецептивна)

Мета: розвинути словниковий запас студентів та навички утворення фраз.

Instruction: Match the words to make word-combinations and use them in your own context.

A	B
Show sb round	The water
Die out	problems
Put out	houses
Pull down	An exhibition
Soak up	The pump
Push down	A fund
Set up	The fire
To get rid of	The wind

Вправа 10. (рецептивна)

Мета: перевірити загальне розуміння граматики, та навчити студентів ідентифікувати правильну інформацію, в тестах множинного вибору.

Instruction: Watch the exhibition tour about the Great Fire of London and answer the following questions.

- 1) When fleeing from London , people took___with them.
 - a) Personal belongings
 - b) Food
 - c) Pets
- 2) The main thing to do to stop the fire was ____
 - a) To find water supply
 - b) To gather a lot of people
 - c) To make gaps between the houses
- 3) To pull the houses down people used ____
 - a) Leather buckets
 - b) Fire hooks

- c) Fire squirts
- 4) A school William Taswell, a witness of the Great Fire, was ____ in 1666.
 - a) 13 years old
 - b) 14 years old
 - c) 15 years old
- 5) In 1666 people did not have ____
 - a) Fire engines
 - b) A fire brigades
 - c) Buckets

Вправа 11. (рецептивно-комунікативна)

Мета: перевірити рівень розуміння аудіотексту та розвинути навички робити нотатки під час прослуховування лекції.

Instruction: You are going to witness a medical professional discuss chronic diseases in a TED Talks lecture. Take some notes as you watch it. You might be able to learn more about it by heart. Take your own cards containing the questions after you've finished watching it. Take turns asking each other these questions while working in pairs.

Student 1

1. What's the main message of the speech?
2. Do you agree with the speaker, that we can get rid of most of the diseases and illnesses?
3. What was the name of the speaker's patient he was talking about?

Student 2

1. What was the turning point for the speaker to change his views on the problem?
2. What impressed you about the speaker?

3. How did the doctor diagnose the woman?

Вправа 12. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, на заповнення пропусків)

Мета: навчити студентів аудіювати окремі елементи повідомлень, які вони чують в процесі прослуховування аудіозапису.

Instruction: You will hear an interview with a student that employs a unique time management strategy. Pay close attention to it. Once you have finished listening, review the excerpt from this interview that is on your handouts. There are a few statements and words that are missing. You have to use the words you heard on the tape to fill in the blanks.

The Pomodoro Technique is designed to help people work effectively and avoid wasting 1._____. It helps you to get the maximum 2._____ in the time you have. First you have to break down each 3._____ into steps. Then you use a 4._____ to organize your time into intensive work and 5._____. You write a list of the things you need to do, set the timer to twenty-five minutes and start working on the first 6._____ on your list. When the timer goes off you stop work for 7._____ minutes. Then you repeat these steps four or five times, ticking off items on your 8._____ as you finish them. After a few short breaks you can take a longer break.

Вправа 13. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, відповіді на запитання по тексту)

Мета: перевірка розуміння студентами переглянутого відеосюжету.

Instruction: View a brief film about Chinese boot caps. While you watch it, take notes on the key points that will help you answer the questions on your handouts.

1. For how long are children placed into the boot camps to get rid of their addictions?
2. How did Djanshy get into the boot camp?
3. What is the atmosphere like in the boot camp?
4. How often are they allowed to use their devices?
5. How much money has Djanshy's mother spent to place him into this camp?
6. Does Djanshy admit his addiction?
7. What's the attitude of Chinese authority towards internet-addiction?
8. Do the children in these camps know when they are going to be released?

Вправа 14. (рецептивно-репродуктивна, невербальна)

Мета: навчити студентів зосереджувати увагу на окремих елементах повідомлення, які вони чують в процесі прослуховування аудіозапису та правильно заповнити речення.

Instruction: Complete the gaps with a word or phrase you've heard in the audiorecording.

1. **Jack** Hi, Ismael. How are you?

Ismael Hi, Jack. I'm OK but I've got loads of _____.

1. **Jack** We don't know. We can't decide. There's that new _____ film, 'Light and dark'.

2. **Jack** OK, well there's a _____ about a school.

3. **Ismael** Oh, no more school, please! What about a _____?

4. **Jack** What? Really? No, I hate romantic films. I like _____.

5. **Ismael** Well, there's a new science fiction film, 'Alien attacks'.

6. **Jack** OK, I like _____. Let's see that.

7. **Jack** OK. _____ you _____.

8. **Ismael** Bye.

Вправа 15. комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Мета: удосконалення граматичних навичок вживання умовних речень.

Інструкція: Use the resources and hints the teacher has supplied in Google Classroom to finish the "If I were a famous inventor" web quest. Write a brief story (8–10 sentences) about your life and inventions using conditional phrases, putting yourself in the shoes of a famous inventor (e.g. "If I hadn't met Thomas Edison, I wouldn't have become interested in electricity").

Вправа 16. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Розвинути вміння використовувати різні часові форми у розмовних ситуаціях.

Instruction: Read an article or passage about a person's daily activities. Write sentences in Present Simple and Present Continuous and compare when these tenses are used. Then create a description of your own working day using both forms and discuss it with a partner. do the exercise.

Вправа 17. (комунікативна, рецептивно-продуктивна.)

Мета: контроль рівня сформованості граматичних навичок.

Instruction: Finish the crossword puzzle using the scientific and technology-related terminology. If necessary, you can use an online dictionary to verify your responses. створенню за допомогою онлайн-генератора, інтерактивний кросворд

Вправа 18. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Вивчення модальних дієслів у контексті порад та правил.

Instruction: Listen to a podcast about healthy living or safety tips. Write examples with modal verbs such as “should”, “must”, “can” and explain their meaning in context. Write your own tips using modal verbs and share them with a discussion partner.

Вправа 19. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Вивчення модальних дієслів у контексті порад та правил.

Instruction: Listen to a podcast about healthy living or safety tips. Write examples with modal verbs such as “should”, “must”, “can” and explain their meaning in context. Write your own tips using modal verbs and share them with a discussion partner.

Вправа 20. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Розширити знання про умовні речення у реальних ситуаціях.

Instruction: Read the instructions for actions in emergency situations, for example, in case of fire or flood. Write sentences with conditional constructions (for example, If-clauses) and explain the meaning of each. Then make your own examples of conditional sentences on similar topics.

Вправа 21. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Розширити знання про умовні речення у реальних ситуаціях.

Instruction: Read the instructions for actions in emergency situations, for example, in case of fire or flood. Write sentences with conditional constructions (for example, If-clauses) and explain the meaning of each. Then make your own examples of conditional sentences on similar topics.

Вправа 22. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: Поглибити розуміння використання пасивного стану в інформаційних текстах.

Instruction: Read a news article or informative text. Write examples of passive constructions and discuss with a partner how these sentences change the emphasis of the information. Then create some sentences of your own using the passive voice to describe recent events.

Вправа 23. (рецептивно-продуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: Розвинути навички використання герундія та інфінітива у текстах різних жанрів.

Instruction: Read an article with tips or a story about a hobby. Make notes where the gerund and infinitive are used, and explain their function in the sentences. Then create a short description of your hobbies using both grammatical forms and discuss them with a partner.

Вправа 24. (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Мета: навчити студентів концентрувати свою увагу на конкретній інформації.

Instruction: You are going to hear a student and a professor at a university converse. Go over the questions on your handouts before you listen to it. Write down your responses to the following questions after listening to the discussion.

1. What is the subject of the conversation?
2. What is the purpose of the conversation?
3. What are these conditions?
4. Does the student know the conditions on which he can miss a class?

Вправа 25. (рецептивно-продуктивна, комунікативна)

Мета: Закріпити знання про конструкції порівняння у формальних і неформальних текстах.

Instruction: Read the advertising description of the products or reviews about them. Write examples of comparative sentences (more, better, etc.) and write your own sentences to compare two different things you use in life.

2.2. Оцінка ефективності мультимедійних матеріалів у формуванні граматичних навичок

Експериментальне навчання проводилося на базі ліцею №2 міста Тульчин протягом 5 тижнів 2 семестру 2023-2024 н.р. Воно охопило 26 учнів 11 класу, які вивчали англійську мову за профільним рівнем.

Таблиця 2.1.

Детальна характеристика учасників експериментального навчання в гімназії №1 ім.Т.Г.Шевченка

Параметри вибірки	Експериментальна група (11-А клас)
Кількість учнів	26
Рівень вивчення англійської мови	Профільний (2 уроки на тиждень)
Стать:	
- хлопці	6
- дівчата	20
Рівень навчальних досягнень:	
- високий	7
- достатній	10
- середній	7
- початковий	2
Віковий діапазон	16-17 років
Методика навчання	Експериментальна (з використанням різних мультимедійних матеріалів)

Як бачимо з таблиці, в експериментальному навчанні взяли участь 26 одинадцятикласників. Учні вивчали англійську мову за профільним рівнем, маючи 2 уроки на тиждень. У класі було 6 хлопців і 20 дівчат. Вікових відмінностей між учнями групи не було, всі вони були у віковому діапазоні 16-17 років, що відповідає середньому віку одинадцятикласників. Щодо рівня навчальних досягнень з англійської мови, то високий рівень мали 7 учнів, достатній – 10, середній – 7, початковий – 2.

Метою пробного навчання було перевірити ефективність авторської методики використання мультимедійних матеріалів для розвитку граматики старшокласників. Завдання для досягнення мети з використанням мультимедійних матеріалів для вивчення граматики:

1. Розробити структуру експериментального навчання з граматики, підібрати мультимедійні матеріали та створити систему інтерактивних вправ і завдань для формування граматичних навичок учнів у говорінні, аудіюванні, читанні та письмі. Застосувати картки, постери, наочні граматичні схеми та таблиці, а також друковані граматичні вправи для закріплення матеріалу.
2. Включити в навчальний процес інтерактивні картки для групової роботи, рольові ігри з акцентом на вживання граматики, граматичні таблиці, лексичні поля та картки для побудови речень. Використовувати паперові роздруківки для завдань на заповнення пропусків, переписування речень та моделювання ситуацій для практики граматичних структур.
3. провести первинний і підсумковий зріз знань учнів з граматики шляхом тестування в паперовому форматі. Здійснити порівняльний аналіз результатів відповідно до вимог чинної навчальної програми.

4. Зібрати відгуки учасників про ефективність мультимедійних матеріалів у паперовому форматі для розвитку граматичних навичок.
5. Узагальнити результати експериментального навчання та розробити методичні рекомендації щодо раціонального використання друкованих мультимедійних матеріалів для викладання граматики на уроках англійської мови в старших класах.

Зміст і структура експериментального навчання були розроблені з огляду на вимоги чинної навчальної програми, Державного стандарту базової і повної середньої освіти та Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Комунікативна цінність, чесність, відповідність інтересам і потребам учнів і придатність до інтерактивних методів роботи були головними критеріями при виборі навчального матеріалу.

Проблеми «Наука та технологія», «Природа та середовище» та «Подорожі та туризм» входять до теми занять, які актуальні для учнів старшого шкільного віку. Матеріал (фонетичний, лексичний, граматичний) був підібраний з урахуванням особливостей усного та писемного спілкування в цих областях. Тексти для читання та аудіювання, творчі завдання, комунікативні ситуації та рольові ігри демонструють соціально-культурний компонент змісту навчання.

Зміст уроків англійської мови був організований таким чином, щоб приділяти збалансовану увагу розвитку мовленнєвих навичок у читанні, письмі, аудіюванні та говорінні, беручи до уваги важливість розвитку кожної складової граматики.

Учні, які навчаються в одинадцятому класі, повинні розуміти основний зміст зрозумілих повідомлень, які подаються літературною мовою на різні теми, які зазвичай виникають у навчанні або дозвіллі. Якщо мова повільною та чіткою, вони повинні бути в змозі зрозуміти основний зміст більшості радіо- та телепрограм на актуальні теми. Крім того, учні повинні розуміти розгорнуте мовлення, якщо тема є досить знайомою та якщо специфічні мовні сигнали чітко позначають напрям розмови.

У пробному навчанні було зроблено акцент на використанні спеціальних підкастів, відеоблогів і новинних сюжетів, щоб розвивати різні механізми аудіювання, включаючи всебічне, детальне та критичне розуміння. Це включало навчання ідентифікувати граматичні конструкції, які зустрічаються в повсякденній мові, такі як умовні речення, порівняння та конструкції пасивного стану.

Проблемні комунікативні завдання, рольові ігри, симуляції, дискусії та дебати використовувалися для розвитку вмінь говорити, які є основним компонентом іншомовної комунікативної компетенції. Учні повинні вміти спілкуватися з носіями мови досить вільно та спонтанно, використовуючи правильні граматичні структури, не створюючи особливих проблем для обох сторін. Вони активно беруть участь у дискусіях у знайомих ситуаціях, викладаючи та захищаючи свою точку зору, використовуючи різноманітні граматичні форми, щоб чітко та детально обговорювати різноманітні питання, які їх цікавлять.

Учні повинні вміти висловлювати думки щодо проблем, наводячи переваги та недоліки різних способів їх вирішення. Це вимагає правильного використання модальних дієслів і конструкцій умовного способу.

Наприклад, одинадцятикласникам пропонувалося провести панельну дискусію на тему "The Impact of Social Media on Society" під час вивчення даної теми. Клас поділився на чотири групи: «експерти», які готували інформаційні повідомлення, «оптимісти», які підтримували позитивний вплив соціальних мереж, «песимісти», які говорили про загрози, пов'язані з їх використанням, та «аналітики», які узагальнювали та підбивали підсумки. Кожна група отримала пам'ятку з чіткими інструкціями та мовленнєвими кліше для ведення дискусій. Використовуючи різні граматичні конструкції, такі як пасивний стан і умовні речення, цей інтерактивний захід допоміг учням розвинути навички аргументації, переконання та відстоювання своєї позиції.

Розвиток навичок читання було досягнуто за допомогою реальної літератури різних жанрів, зокрема статей про зміну клімату. Після читання учні створювали інфографіку, що показує наслідки глобального потепління, а потім працювали в малих групах, щоб обговорити прочитане. Дотекстова робота (антиципація, зняття мовних труднощів) і текстова робота (читання з конкретним завданням) і післятекстова робота (контроль розуміння, обговорення). На дотекстовому етапі було корисним методом використання «хмар слів» — хмар слів, які допомагали учням розвивати свої мовленнєві навички, щоб спрогнозувати зміст тексту.

На етапі тексту було зосереджено на творчих і пошукових завданнях. Ці завдання включали пошук фрагментів тексту за заголовками або ключовими словами, розташування пунктів плану в логічній послідовності, заповнення пропусків у реченнях і відновлення тексту з переплутаних абзаців. Крім того, учні мали можливість співпрацювати з документальними фільмами, що стосуються зміни клімату. «Дерево передбачень», «діаграма Ісікави», «кластери», складання сенканів,

написання есе та рецензій були корисними методами контролю розуміння прочитаного.

Використання різноманітних комп'ютерних навчальних програм стало інноваційним елементом навчання читанню. Наприклад, у програмі «Англійська читання розуміння» тексти використовувалися для ознайомлювального, вивчального та переглядового читання разом із завданнями множинного вибору та питаннями до змісту. Учні мали можливість працювати з текстами в індивідуальному темпі, слухати їх, перевіряти правильність відповідей і відстежувати свій прогрес.

Пробне навчання приділяло значну увагу розвитку навичок письма як важливого інструменту навчання та контролю. Використовуючи творчі завдання, такі як створення блогів та інтерактивних папок, учні створювали повідомлення, розповіді, описи та міркування про здоровий спосіб життя. Крім того, учні отримували завдання щодо реферування, анотування та конспектування матеріалів, щоб навчитися передавати інформацію відповідно до цілей спілкування.

Рольові ігри, в яких учні повинні були відстоювати свої думки про переваги та недоліки соціальних медіа, використовуючи граматичні структури, які вони вивчили, були організовані для розвитку вмінь говоріння. Учні мали змогу активно взаємодіяти, застосовуючи свої знання та розвиваючи свої комунікативні навички різними способами.

Учні виконували проектну роботу на тему "Healthy Lifestyle and Nutrition" під час вивчення курсу "Eat Smart, Live Well". На них покладено завдання створити буклети або інфографіки про здорове харчування та фізичну активність і представити їх на постер-сесії. Не тільки текстові

матеріали були включені до проектів, але й малюнки, графіки, таблиці, рецепти здорових страв і багато іншого.

Використання ігрових технологій було важливим фактором, який стимулював участь учнів у навчанні та розвиток їх творчих здібностей. Ігри на уроках виконували багато завдань, включаючи навчання, розвиток, спілкування, пізнання, виховання та розваги. Заняття були створені за допомогою ігрових прийомів і ситуацій, які стимулювали навчання.

Найбільш ефективними для навчання англійської мови у 10-му класі виявилися такі види ігор:

- **Мовні:** фонетичні (додати скороговки та ритмічні вірші), орфографічні (гри на кшталт "Spelling Bee"), лексичні (використання "Word Association" та "20 Questions"), граматичні (гри на побудову речень з картками).
- **Рольові:** соціально-побутові (гри "Healthy Cooking Class" або "Fitness Trainer"), культурознавчі (наприклад, "World Cuisine Fair"), професійно орієнтовані ("Nutritionist Consultation").
- **Ділові:** імітаційні (гри "Healthy Living Expo"), проблемно-пошукові (обговорення на тему "How to Combat Fast Food Culture"), організаційно-діяльнісні (проектна робота "Healthy Choices Campaign").

Мета гри полягає в тому, щоб підвищити емоційний настрій навчальної діяльності та розкрити потенціал особистості. Вона дозволяє учням реалізувати свій творчий потенціал і розширити свої інтелектуальні та комунікативні здібності. Це особливо важливо в старших класах, де зростає бажання бути оригінальним, нестандартним, творчим і самостійним.

Застосування різноманітних електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП) сприяло успішному впровадженню інноваційних технологій у навчанні. Наприклад, вони активно використовувалися:

- Мультимедійні продукти, такі як енциклопедії, словники, навчальні програми та відеоуроки; ресурси Інтернету, такі як реальні статті про здоров'я, подкасти, блоги та онлайн-тести;
- навчальні презентації, створені за допомогою PowerPoint, Prezi та Google Slides; інтерактивні дошки з пакетом прикладних програм;
- електронні портфоліо досягнень учнів.

Упровадження ЕЗНП дозволило значно осучаснити та покращити традиційні методи. Комп'ютерні засоби навчання досягли наступного завдяки наочності, інтерактивності та мультимедійності:

- забезпечити зручне освітнє середовище, яке відповідає потребам і пізнавальним стилям покоління «цифрових аборигенів»;
- створити моделі мовленнєвої взаємодії, які базуються на аудіовізуальній інформації;
- використовувати реальні матеріали для читання та слухання, що є важливою умовою розвитку соціолінгвістичних і соціокультурних складових комунікативних навичок;
- забезпечити різноманітність форм навчання, включаючи індивідуальне, парне, групове.
- залучити учнів до участі в англomовних конкурсах, олімпіадах, есе, тестах і телекомунікаційних проектах, що робить вивчення англійської мови особистісно мотивованим;
- створити індивідуальні освітні траєкторії за допомогою вибору посиленого рівня складності завдань, обсягу та темпу засвоєння матеріалу, використання додаткових джерел, довідкових матеріалів і словників.

Ми визначили практичні, освітні, розвивальні та виховні цілі пробного навчання, беручи до уваги сучасні вимоги до рівня іншомовної підготовки випускників ЗЗСО:

Розвиток мовних навичок учнів (фонетичних, лексичних, граматичних) і мовленнєвих навичок у основних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання, письмо) за допомогою інноваційних технологій у навчанні.

Освітні: розширити знання учнів про культуру, історію та реалії країн, які вивчаються англійською мовою; запропонувати інноваційні ресурси для вивчення англійської мови, такі як навчальні сайти, мобільні програми та онлайн-ресурси; підтримувати навички роботи з різними джерелами інформації.

Розвивальні: розширення інтелектуальних здібностей учнів (мислення, пам'ять, увагу, уяву); розширення їхньої ерудиції та кругозору; розвиток розумних методів оволодіння іноземною мовою.

Виховні: Учні можуть досягти наступних результатів: підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови; розвивати позитивне ставлення до інших людей і культур; приєднатися до загальнолюдських і національних цінностей; розвивати культуру інтелектуальної праці та навчальної діяльності; і розвивати навички роботи в групах, індивідуально та парою.

Експериментальне навчання охоплювало теми "The Impact of Social Media on Society" , "Healthy Lifestyle and Nutrition", які входять до поточної навчальної програми 11 класу. Тема має бути актуальною, відповідати інтересам і віковим особливостям учнів, мати справжні матеріали та дозволяти використовувати нові технології.

В основному він спрямований на покращення мовленнєвих навичок учнів у чотирьох основних видах мовленнєвих діяльностей, відповідно до практичних цілей навчання.

У вивченні граматики, як провідного компонента вивчення англійської мови, учні старших класів повинні вміти:

-Знайти граматичні структури в текстах і зрозуміти, як вони використовуються та чому вони служать (наприклад, використання пасивного стану, щоб підкреслити об'єкт дії, або використання умовних речень, щоб описати потенційні наслідки).

-Використовувати граматичні структури, враховуючи стилістичні характеристики, коли ви пишете та говорите. Це включає правильне використання граматики в різних жанрах, таких як усні презентації, ділові листи та есе.

-Перевіряти та виправляти граматичні помилки в текстах, як власних, так і чужих, спираючись на граматичні правила та контекст.

-Використовуйте різноманітні часові та аспектуальні значення, використовуючи складні граматичні конструкції, такі як умовні речення, непряму мову та інверсію, а також форми Perfect і Continuous.

-Розрізняти стилістичні відмінності різних граматичних форм, наприклад, розуміти відмінності між формальними та розмовними структурами, а також різниці між граматиною британської та американської.

-Інтегрувати вивчені граматичні форми у творчі завдання, такі як написання власних історій, рефлексій або обговорення проблемних питань, що дозволяє поглибити знання мови та розширити граматичний запас.

-Самостійно опрацьовувати граматичні теми з використанням цифрових ресурсів, таких як інтерактивні вправи, онлайн-тести або додатки для навчання, щоб удосконалювати свої знання граматики.

Розвиток граматичних навичок старшокласників залежить від того, наскільки добре вони розуміють структуру текстів і вміють використовувати свої граматичні знання в різних аспектах читання та аудіювання. У процесі роботи над читанням учні повинні навчитися ідентифікувати граматичні структури, які зустрічаються в справжніх текстах різних жанрів і видів,

розуміти їхнє значення та вміти робити граматичний аналіз інформації, що допомагає їм краще зрозуміти текст. Для цього використовувалися різні типи читання: ознайомлювальне для основного змісту, вивчальне для детального розуміння, переглядове та пошукове. Читання зосереджувалося на основних граматичних структурах, таких як часи дієслів, пасивні стани та умовні реченні, які часто вимагають окремої уваги в англомовному контексті.

У процесі аудіювання учні розвивали сприйняття граматики під час як безпосереднього, так і опосередкованого спілкування. Вправи для вдосконалення аудіювання були спрямовані на покращення здатності розрізняти граматичні конструкції у швидкому темпі, що сприяє здатності визначати часові зв'язки, умовність і модальність у мовленні. Зокрема, учні змогли розрізняти основну думку, головні деталі, часові структури та причинно-наслідкові зв'язки, які часто передаються граматичними засобами.

Інтернет-ресурси, такі як подкасти, відеоблоги та аудіокниги, а також матеріали від справжніх навчально-методичних комплексів (НМК), були основними джерелами для розвитку граматичних навичок в аудіюванні. Сучасні технології значно розширили можливості інтеграції граматики в аудіювання, зокрема завдяки візуалізації та зміцненню розуміння граматичних елементів у мовленні.

Одним із цілей експериментального навчання було покращення граматичних навичок учнів у письмовому мовленні. Старшокласники отримали навички використання граматичних структур під час написання різноманітних типів і жанрів текстів, включаючи особисті та офіційні листівки, вітальні листівки, електронні повідомлення, оголошення, есе, статті, анотації та коментарі. Особлива увага приділялася правильному використанню граматичних форм у різних стилях мовлення, таких як формальні та неформальні звернення, структури питань і відповідей, умовні

речі тощо. Це було досягнуто за допомогою інноваційних методів навчання граматики, таких як використання інтелект-карт для демонстрації різних граматичних категорій, кластеризація ідей для створення складних речень, креативне письмо з акцентом на різних граматичних часах і написання сторітеллінгу, щоб створити послідовність думок.

Учні вдосконалювали свої граматичні навички, а також знання, пов'язані з лінгвосоціокультурними компетенціями, такими як фонетика, орфографія, лексика, граматики та країнознавство. Комп'ютерні навчальні програми, онлайн-тести, тренажери та інтерактивні вправи широко застосовувалися для цього. Такі підходи зробили завдання більш персоналізованими, дали хороший зворотний зв'язок і дали можливість самокоригувати результати.

Експериментальне навчання також включало розвиток навчально-стратегічних навичок. Особливу увагу приділяли технологіям, відомим як "learn-to-learn". Ці технології включають спеціальні пам'ятки, поради щодо ефективного засвоєння граматичних конструкцій і способів їх використання в мовленні. Учні використовували такі стратегії, як:

- техніки запам'ятовування граматичних форм;
- когнітивні методи побудови речень;
- компенсаторні методи пошуку альтернативних конструкцій;
- стратегії метакогнітивного самоконтролю;
- афективні методи боротьби зі складними конструкціями.

2.3 Аналіз результатів пробного навчання комунікації на уроках англійської мови в учнів старших класів шляхом використання мультимедійних матеріалів

Дослідження ефективності нових методів було проведено за допомогою спеціальних тестів, які перевіряли граматичні навички учнів у

читанні, письмі, говорінні та аудіюванні. Крім того, було проведено опитування вчителів і учнів, щоб визначити їхнє ставлення до нових методів і оцінити їхні успіхи в граматичних навичках.

Порівнюючи дані початкового і кінцевого етапів дослідження, ми зафіксували позитивну динаміку рівня сформованості граматичної компетенції в експериментальній групі. Кількість учнів з високим рівнем знань зросла з 17% до 34%, з достатнім – з 38% до 54%. Водночас зменшилася частка учнів із середнім рівнем (з 30% до 10%) і низьким (з 15% до 2%).

Результати анкетування показали, що більшість учнів експериментального класу (89%) позитивно сприйняли зміни у навчанні граматики. Особливо учням сподобалось активне використання мультимедійних матеріалів (94% опитаних), робота в групах над практичними завданнями (82%), проведення мовних дискусій і дебатів (80%), а також граматичні рольові ігри (88%). Учні зазначили, що завдяки новим методам роботи підвищувалась мотивація до вивчення мови, участь у заняттях, уміння висловлювати свої думки граматично правильно, а також бажання практикувати мову поза уроками. Проте деякі учні (22%) вказали на труднощі, як-от необхідність самостійного пошуку інформації, критичного осмислення матеріалу, творчого підходу, а також нерівномірний розподіл обов'язків у групах. Це вимагає подальшої уваги з боку вчителів у плануванні уроків і доборі завдань.

Учитель англійської мови, що брав участь в експерименті, також позитивно оцінив запропоновані інновації. Він відзначив зручність використання мультимедійних ресурсів, можливість урізноманітнити методи викладання та посилити культурну складову навчання. Серед труднощів учитель виділив брак практичних навичок у використанні мультимедійних матеріалів (45%), нестачу методичних рекомендацій (33%) та необхідність власноруч створювати матеріали, оскільки готові часто не

відповідали вимогам конкретного класу (49%). Подолання цих проблем залежить від подальшого методичного забезпечення і вдосконалення системи підвищення кваліфікації вчителів.

Дослідження показало, що впровадження інноваційних технологій (мультимедійних, інтерактивних, проєктних і ігрових) у поєднанні з традиційними методами навчання допомагає учням старших класів розвивати граматичні навички.

Найбільш ефективними у цьому контексті виявилися такі форми і методи роботи:

- використання автентичних аудіо- та відеоматеріалів,
- організація проєктної діяльності, проведення рольових ігор, дискусій, дебатів, круглих столів,
- створення лепбуків і скрапбуків, робота з навчальними комп'ютерними програмами та Інтернет-ресурсами.

Експериментальне навчання проводилося на базі ліцею №2 міста Тульчин протягом 2 семестру 2023-2024 н.р. У ньому взяли участь 26 учнів. Всього було проведено 8 уроків в 11 класі. Метою пробного навчання було встановити ефективність запропонованих інноваційних технологій для розвитку англомовних мовленнєвих умінь в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі, мовних навичок (лексичних, граматичних, фонетичних) та лінгвосоціокультурної компетентності.

Для визначення рівня сформованості зазначених компонентів граматичних навичок на початку і наприкінці експерименту проводилися відповідні зрізи. У їх змісті враховувалися вимоги чинної програми до рівня навчальних досягнень учнів 11 класів. Окрім того, наприкінці експерименту застосовувалося анкетування учасників для з'ясування їхнього ставлення до реалізованих нововведень.

Проведення передекспериментального зрізу дало змогу констатувати відносну однорідність експериментальних і контрольних груп за рівнем

розвитку граматичних умінь , оскільки статистично значущих відмінностей у результатах учнів виявлено не було (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Результати передекспериментального зрізу в ЕГ

Складники знань з граматики	Коефіцієнт навченості
	ЕГ (%)
Уміння в сприйнятті інформації на слух	63,3
Уміння розрізняти і правильно формувати часи	60,5
Уміння правильно формулювати думку	69,5
Уміння розрізняти модальні дієслова	56,8
Уміння доцільно формувати типи умовних речень	69,9
Лексичні навички	61,3

Як бачимо з таблиці, на початку експерименту в класі найбільш розвиненими були вміння доцільно формувати типи умовних речень (69,9%) і уміння правильно формулювати думку (69,5%). Найнижчі показники зафіксовано в умінні розрізняти модальні дієслова (56,8). Рівень умінь в сприйнятті інформації на слух (63,3%) і лексичних навичок (61,3%) можна загалом назвати задовільним.

Повторний зріз проводився наприкінці експериментального навчання з метою простежити динаміку змін у рівні розвитку граматичних навичків учнів старшої школи. Його результати представлено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Результати післяекспериментального зрізу в ЕГ і КГ

Складники знань з граматики	Коефіцієнт навченості
	ЕГ (%)
Уміння в сприйнятті інформації на слух	69,2
Уміння розрізняти і правильно формувати часи	65
Уміння правильно формулювати думку	75,5
Уміння розрізняти модальні дієслова	65,2
Уміння доцільно формувати типи умовних речень	73
Лексичні навички	81,2

Дані таблиці свідчать про те, що в ЕГ спостерігалось суттєве зростання рівня оволодіння учнями всіма складниками граматичних навичок. Показники приросту виявлено в покращенні лексичних навичок(+19,9%), умінні розрізняти модальні дієслова (+8,4%), умінні сприймати інформацію на слух(+5,3%).

Загалом по завершенні експерименту коефіцієнт навченості в класі становив 74,2%. Різниця в показниках є статистично значущою, що підтверджує ефективність реалізованої методики.

Окрім цих кількісних даних, важливо проаналізувати якісні зміни в рівні володіння учнями англійською мовою.

комунікативних ситуаціях. Вправи охоплювали як загальне розуміння граматики (використання у різних контекстах), так і точне опрацювання структур для глибшого засвоєння.

Застосовувалися різні види інтерактивних завдань: від базових схем та ілюстрацій до інтерактивних ігор, які сприяли детальному опрацюванню кожної структури, та вправ із вибіркоким використанням (на пошук і

підстановку необхідних граматичних форм). Регулярне виконання завдань за трифазовою моделлю (pre-task, during-task, post-task) сприяло розвитку розуміння граматичних конструкцій на рівні сенсової обробки.

Також учні виконували завдання, що виходили за рамки традиційних вправ. Серед них: інтерактивні відеоуроки, створення граматичних mind maps, інтеграція граматичних елементів у власні мультимедійні проекти, вправи на chain grammar (послідовне опрацювання структур з їх подальшим ускладненням), та jigsaw grammar (пошук і комбінування розрізнених граматичних фрагментів). Завдяки такій організації навчання, учні змогли:

- розпізнавати та застосовувати різні граматичні структури відповідно до контексту;
- використовувати граматичні форми для побудови власних висловлювань;
- відокремлювати головні граматичні елементи від другорядних у висловлюваннях;
- критично аналізувати використання граматики з точки зору точності та стилю;
- робити висновки та узагальнення на основі опрацьованих граматичних структур.

Систематичне використання мультимедійних матеріалів позитивно вплинуло на вдосконалення граматичних навичок. Новизна комунікативних ситуацій, широкий спектр рольових позицій, застосування різних мультимедійних матеріалів привертало увагу і підвищувало мотивацію учнів до покращення володіння мовою. Ефективними виявилися такі види діяльності, як групові дискусії, дебати, інтерактивні презентації, рольові ігри.

Результати пробного навчання підтвердили, що граматичні навички, мовлення, навички взаємодії з іншими культурами та навчально-стратегічні навички школярів покращилися. З'явилися збільшення бажання вивчити

граматичні структури англійської мови, інтерес до культури країн, мова яких вивчається, а також бажання брати участь у спілкуванні з людьми інших культур.

Тим не менш, впровадження освітніх інновацій має відбуватися систематично та поступово, з урахуванням особливостей навчальних закладів і потреб учнів. Використання інноваційних технологій вимагає від вчителів більше зусиль, педагогічного досвіду та методичної підготовки. Наявність відповідного матеріального забезпечення, готових мультимедійних засобів навчання та вільного доступу до Інтернету є додатковим обов'язковими умовами.

Тим не менш, освітні інновації мають проводитися систематично та послідовно, з урахуванням унікальних умов навчання та потреб учнів. Використання інноваційних технологій вимагає від вчителів більше зусиль, педагогічного досвіду та методичної підготовки. Наявність відповідного матеріального забезпечення, готових мультимедійних засобів навчання та вільного доступу до Інтернету є додатковим обов'язковими умовами.

Розробка комплексного науково-методичного забезпечення процесу розвитку іншомовної граматичної компетентності учнів за допомогою мультимедійних технологій і технологій Web 2.0, таких як електронні підручники, навчально-методичні комплекси та дистанційні курси, спрямовані на розвиток різних видів мовленнєвої діяльності, є основою для майбутніх досліджень. Крім того, важливим завданням є створення програми підготовки та перепідготовки вчителів до використання сучасних технологій у навчанні англійської мови в середніх школах.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі було теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено використання нових технологій для розвитку граматичної компетенції учнів старших класів на уроках англійської мови. Було розроблено кілька вправ і завдань для покращення граматичних умінь у читанні, письмі, аудіюванні, говорінні та читанні на основі аналізу наукових джерел і вивчення практичного досвіду. Запропоновані вправи розглядають типові проблеми з граматикою англійської мови, такі як нерегулярні дієслова, відмінювання іменників, узгодження часів тощо. Аналіз речень, визначення граматичних структур, групування слів за частинами мови, редагування речень, побудова речень за зразком — це способи вирішення цих проблем.

Ефективність запропонованої методики перевірено в ході пробного навчання на базі ліцею №2 у місті Тульчин. Участь у дослідженні взяли 26 учнів 11-го класу. Для експериментальної групи (ЕГ) застосовувався комплекс мультимедійних матеріалів, зокрема інтерактивні граматичні вправи, навчальні відео, симуляційні завдання і цифрові додатки для опрацювання граматики. Методика передбачала використання інноваційних технологій, таких як ІКТ, інтерактивне навчання, метод проектів та технології розвитку критичного мислення, що комбінувалися з традиційними методами викладання.

Результати зрізів до та після експерименту засвідчили позитивну динаміку у формуванні граматичних навичок: помітне покращення у вмінні будувати граматично правильні речення (+12%), засвоєнні граматичних структур (+13%) і здатності використовувати їх у власних висловлюваннях. Учні експериментальної групи продемонстрували вищу здатність до застосування граматики у спілкуванні та розуміння граматичних конструкцій у контексті.

Опитування учнів і вчителів виявило загалом схвальне ставлення до мультимедійних матеріалів: респонденти зазначили, що інтерактивні завдання підвищують мотивацію та зацікавленість учнів, збільшують залучення до роботи на уроках, а також сприяють розвитку самостійності та відповідальності. Водночас було відзначено, що повна реалізація методики потребує належного технічного забезпечення та професійної підготовки вчителів для роботи з мультимедійними ресурсами.

У старшій школі особливо важливо працювати з реальними текстами різних жанрів і стилів. Пропонується використовувати аналіз речень, вивчення граматичних конструкцій і виконання завдань, пов'язаних із текстом, щоб розвинути граматичні навички. Дотекстові вправи спрямовані на попередження використання граматичних структур, актуалізацію фонових знань і мінімізацію потенційних проблем. Текстові завдання забезпечують перевірку розуміння граматичних правил, зв'язків між реченнями та правильного використання форм. Основними цілями післятекстових вправ є контроль розуміння граматичних структур, рефлексія, інтерпретація та обговорення.

Використання мультимедійних матеріалів, Інтернет-ресурсів і навчальних комп'ютерних програм рекомендується для підвищення ефективності вивчення граматики. Завдяки використанню мультимедійних технологій можна розвивати граматичні навички шляхом заповнення пропусків, відновлення логічної послідовності, відповіді на запитання, написання речень з певними граматичними конструкціями тощо. Такі інтерактивні методи роботи мотивують учнів, роблять навчання більш індивідуальним і демонструють реальну комунікацію.

Опитування, проведене вчителями та учнями, показало, що більшість із них позитивно ставляться до інновацій у викладанні граматики. Більшість респондентів відзначили, що експериментальна методика підвищила інтерес і мотивацію до вивчення граматики, активізувала роботу на уроках,

збільшила частку проектної та групової діяльності, розвинула самостійність і розвинула творчі здібності учнів. Незважаючи на це, щоб інноваційне навчання було успішним, необхідно мати достатню матеріально-технічну базу, методичне забезпечення та підготовку вчителів.

Отже, це дослідження показало, що використання інноваційних технологій було ефективним у розвитку граматичної компетенції старшокласників на уроках англійської мови. Запропонована стратегія сприяє підвищенню мотивації та активності учнів, осучасненню процесу вивчення граматики та розвитку ключових компетентностей XXI століття. Створення цілісних навчально-методичних комплексів з граматики, які базуються на інноваційних підходах, створення системи підготовки та підвищення кваліфікації вчителів у цій галузі є темами для подальших досліджень.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було обґрунтовано та перевірено ефективність використання інноваційних технологій у навчанні англійської мови для розвитку граматичних навичок учнів старших класів.

У результаті вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури було визначено сутність і структуру навчання іноземних мов. Дослідження показали, що навчання охоплює граматичні знання, навички та навички.

У старшій школі набуває особливого значення розвиток навичок, оскільки це сприяє професійній спеціалізації учнів і їхнім можливостям працевлаштування в майбутньому. Розвиток граматики старшокласників має бути адаптований до віку та індивідуальних особливостей учнів. Це вимагає використання інноваційних технологій, які моделюють реальні ситуації та стимулюють творчість і активність учнів.

На основі порівняння інноваційних і традиційних підходів до навчання було визначено переваги інновацій у формуванні навичок. Ці переваги включають зміну цільових настанов, оновлення змісту та методів навчання, підвищення пізнавальної активності учнів і розширення їхнього творчого потенціалу. Мультимедійні матеріали, інтерактивні, ігрові та проектні технології є найефективнішими методами навчання англійської мови в старших класах.

Проведене анкетування підтвердило переважно позитивне ставлення учнів і вчителів до запропонованих нововведень. Респонденти відзначили такі переваги експериментальної методики, як осучаснення змісту навчання, підвищення інтересу до предмета, зростання активності на уроках, систематична групова та проектна робота, сприятливі умови для творчої самореалізації учнів. Водночас наголошено на необхідності

належної матеріально-технічної бази та відповідної підготовки педагогічних кадрів для повноцінної реалізації інноваційного навчання.

Проведене дослідження дало змогу сформулювати такі методичні рекомендації щодо формування граматики учнів старших класів з використанням інноваційних технологій:

1. Добирати навчальний матеріал відповідно до інтересів і потреб учнів, забезпечувати його інформативність, автентичність, проблемність.
2. Комбінувати інноваційні технології з традиційними методами, орієнтуючись на кінцеву практичну мету - розвиток здатності учнів користуватися мовою як засобом міжкультурного спілкування.
3. Систематично застосовувати вправи комунікативного характеру у різних режимах роботи (індивідуальному, парному, груповому, фронтальному).
4. Надавати пріоритет проблемно-пошуковим і творчим завданням, які стимулюють критичне мислення, самостійну розумову діяльність учнів.
5. Забезпечити раціональне чергування різних видів мовленнєвої діяльності, інтегрований розвиток аудитивних, усномовленнєвих, читацьких і письмових умінь.
6. Створювати англomовне комунікативне середовище на уроці та в позаурочний час з використанням ігрових, інтерактивних, мультимедійних технологій.
7. Адаптувати інновації до конкретних умов навчання, інтелектуальних і психофізіологічних особливостей учнів, рівня їхньої мовної підготовки.
8. Забезпечувати оперативний зворотний зв'язок, поєднання контролю з боку вчителя із само- і взаємоконтролем учнів.
9. Реалізовувати міжпредметні зв'язки, включати елементи інновацій у різні дисципліни, проводити інтегровані уроки.

10.Дотримуватись оптимального співвідношення колективних і самостійних форм роботи, підтримувати баланс керованої і творчої діяльності учнів.

Теоретичне і практичне значення кваліфікаційної роботи полягає в тому, що обґрунтовані положення і висновки можуть знайти застосування в практиці роботи вчителів, авторів підручників, методистів при підготовці навчальних програм і посібників з англійської мови для старшої школи. Запропоновані вправи і завдання можуть використовуватися для організації самостійної роботи та контролю навчальних досягнень учнів. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку інтегрованих наукових проектів із використанням інноваційних технологій, створення інформаційно-освітнього середовища, що сприятиме формуванню граматики старшокласників.

Таким чином, використання мультимедійних технологій під час навчання граматики в старших класах англійської мови є необхідною умовою осучаснення іншомовної освіти та адаптації її до світових тенденцій і викликів інформаційного суспільства. Поєднання інноваційних і традиційних методів у класі дозволяє підвищити продуктивність уроку, покращити навички мовлення учнів і забезпечити їхню готовність до міжкультурної взаємодії в різних сферах життя. У старшій школі запропонована стратегія може бути адаптована до конкретних умов навчання та особливостей учнів.

Список використаної літератури

1. Абрамович Г. В. Суть іншомовної компетентності як мети та результату професійної технічної освіти / Г.В. Абрамович // Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Гоголя, 2005. 257 с.
2. Артемчук Г. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов / Артемчук Г. // Рідна школа. – 2012. – №9. – С. 47 - 49.
3. Артющина М.В., Радченко М.І. Умови запровадження інноваційного навчання // Формування психолого-педагогічної компетентності вчителів: тренінг-курс для викладачів вищих навчальних закладів / За ред. Л.О. Савенкової, І.М. Романової. К.: НТЕУ, 2011. С. 129-143.
4. **Бандура, Н. В. (2020).** Використання мультимедійних технологій в навчанні граматики англійської мови. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 8, 42-48.
5. **Балога В.І. Закон України «Про вищу освіту». 2014. 90 с.**
6. Бекренцова І.І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні англійської мови. / Бекренцова І.І. – Х.: Видавнича група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 285с.
7. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива / І.Бех // Початкова школа. – 2012. – №5. – С. 5–6.
8. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 2012. – № 2 (70). – С. 19–30.
9. Бігич О.Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Автореф. дис... докт. пед. наук.: 13.00.02 / Київський нац. лінг. унів. / О.Б. Бігич – К., 2005. – 36 с.

10. Богданова І.М. Педагогічна інноватика: Навчальний посібник. Одеса: Ранок, 2000. 148 с.
11. Борщовецька В. Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів / В. Д. Борщовецька // Іноземні мови. 2003. № 2.
12. Гапонова С.В. Навчання розуміння аудіотекстів учнів старших класів середньої школи // Іноземні мови. – 1996. – № 2. – С. 9 – 17.
13. Галопова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежом / С. В. Галопова // Іноземні мови. 2010. № 4.
14. **Григор'єва, Т. В. (2021).** Роль мультимедійних ресурсів у формуванні граматичних навичок учнів. *Вісник Черкаського університету*, 45, 75-81.
15. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Р. О. Гришкова. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
16. Депчинська І.А. Впровадження інноваційних технологій навчання (на прикладі вивчення угорської та чеської мов). Методичні рекомендації 30 / І.А. Депчинська, Н.В. Марфинець, М.В. Опачко. Ужгород: УжНУ, 2016. 43 с.
17. Дробіт І. М. Використання подкастів при викладанні англійської мови за професійним спрямуванням / І. М. Дробіт // Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. — №5. — С. 89 – 92.
18. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, оцінювання / Науковий редактор українське видання доктор пед. наук С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
19. Іщенко Т. М. Дослідження типових ситуацій ділового англійського мовлення / Т. М. Іщенко // Іноземні мови. – 2000. – №4. – С. 34-37.

- 20.Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – 250 с.
21. **Ковальчук, О. А. (2019).** Мультимедійні технології у викладанні англійської мови. *Актуальні проблеми сучасної освіти*, 12, 38-44.
- 22.Колкер Я.М. Практична методика навчання іноземної мови. / Я.М. Колкер. – К.: Видавничий центр «Академія», 2011. – 350 с.
- 23.Кусько К. Ф. Лінгвістика тексту за фахом / Кусько К. Ф. // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі. Колективна монографія. – Львів: Світ, 1996. – С. 13.
- 24.Макрідіна Л.О. Використання сучасних технологій у педагогічній діяльності // Початкова школа. – 1995. – No 7. – С. 26 – 30.
- 25.Мацько Л. І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу / Л. Мацько // Проблеми формування мовної освіти середніх загальноосвітніх закладів: зб. наук. праць. – Рівне, 2006. – С. 5 – 8.
- 26.Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / [Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.]. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
- 27.Неділько А. Г. До питання застосування автентичних матеріалів для навчання іноземної мови // Іноземні мови. – 1998. – No4. – С. 11 – 12.
- 28.Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
- 29.Паращук В. Ю. Використання автентичного тексту під час роботи над розмовною темою // Іноземні мови в школі. – 1999. – No2. – С. 61 – 65.
- 30.Петранговська Н. Р. Навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англомовних фахових автентичних аудіотекстів: дис... канд.

- пед. наук: 13.00.02 / Н. Р. Петранговська / Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2004. – 290 с.
31. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.; під кер. С. Ю. Ніколаєвої, М. І. Солов'я. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2001. – 245 с.
32. Рівні володіння іноземною мовою відповідно до Рекомендацій Ради Європи (РРЕ) і українська інтерпретація цих рівнів [Електронний ресурс] – Режим доступу: umsa.edu.ua/scale.pdf.
33. Робоча програма з навчальної дисципліни «Англійська мова (за професійним спрямуванням)»: [для студентів спеціальності 6.020303] / Харк. нац. університет ім. В. Н. Каразіна. – Х.: ХНУ, 2011. – 42 с.
34. **Савченко, Л. М. (2020).** Застосування мультимедіа для підвищення мотивації до вивчення англійської мови. *Наукові записки*, 32, 118-125.
35. Самчук Л. І. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов: навчальний посібник / Л. І. Самчук. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 200 с.
36. Соколова Н. С. Наукові основи формування іншомовної комунікативної компетенції у вищих навчальних закладах / Н. С. Соколова. – К.: Логос, 2009. – 352 с.
37. Тарасова Г. Дослідження використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов / Г. Тарасова // Іноземні мови. – 2007. – №4. – С. 67-70.
38. Тарнавський О. В. Дидактика вищої школи: навчальний посібник / О. В. Тарнавський. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 480 с.
39. Хорунжий А. А. Навчання розуміння усного мовлення студентів-філологів в процесі викладання курсу «Теорія і практика перекладу» / А. А. Хорунжий // Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки. – 2010. – №3. – С. 158–166.

40. **Шевченко, В. В. (2018).** Використання відеоматеріалів у формуванні граматичних навичок. *Проблеми освіти*, 50, 103-109.
41. Шевчук О. В. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів вищих навчальних закладів: теоретичні та практичні аспекти / О. В. Шевчук. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2010. – 300 с.
42. Шеметенко Л. О. Особливості вивчення англійської мови в умовах полікультурної освіти / Л. О. Шеметенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2009. – №2. – С. 64-66.
43. Шмігель В. М. Виховання професійної комунікативної компетентності у студентів: міжнародний досвід і вітчизняні реалії / В. М. Шмігель // Педагогічні науки: теорія і практика. – 2012. – №8. – С. 144–150.
44. Щербань Т. О. Технології формування іншомовної компетенції у студентів / Т. О. Щербань // Вісник Запорізького національного університету. – 2013. – №4. – С. 132–136.
45. Abbot, G. (2003). The Role of Teaching Methodology in Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 54(3), 242-254.
46. **Alharbi, H. & Khamis, M. (2016).** The use of multimedia in teaching English grammar in Saudi Arabian universities. *International Journal of English Language Teaching*, 4(8), 15-30.
47. **Amin, A. A., & Mohamad, R. (2020).** The effectiveness of multimedia tools in enhancing students' grammar skills. *International Journal of Education and Information Technologies*, 15, 291-296.
48. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson Education.
49. Chastain, K. (1988). *Developing Second Language Skills: Theory and Practice*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich.
50. Celce-Murcia, M., Dornyei, Z., & Thurrell, S. (1997). *Discourse and Context in Language Teaching: A Guide for Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
51. Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

52. Gibbons, P. (2002). *Scaffolding Language, Scaffolding Learning: Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth, NH: Heinemann.
53. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Longman.
54. Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.
55. Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
56. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2006). *How Languages are Learned*. Oxford: Oxford University Press.
57. **Liu, M., & Lin, Y. (2019)**. The role of multimedia in enhancing English grammar instruction. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 14(1), 142-155.
58. **Ming, W., & Yuyun, S. (2018)**. Multimedia and English language learning: A study of grammar skills. *Journal of Language Teaching and Research*, 9(3), 577-584.
59. Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
60. Nunan, D. (1991). *Language Teaching Methodology: A Textbook for Teachers*. London: Prentice Hall.
61. **Pang, T. (2017)**. The integration of multimedia in grammar instruction: Challenges and strategies. *International Journal of Education and Research*, 5(5), 207-218.
62. Richards, J. C., & Schmidt, R. (2010). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. Harlow: Pearson Education.
63. **Tajuddin, M. N., & Udin, Z. (2019)**. Investigating the effectiveness of multimedia materials in teaching English grammar. *Asian Social Science*, 15(8), 45-52.
64. Scrivener, J. (2005). *Learning Teaching: A Guidebook for English Language Teachers*. Oxford: Macmillan Education.
65. Thornbury, S. (2006). *An A-Z of ELT*. Oxford: Macmillan Education.
66. Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
67. Wright, T. (2006). The Role of Teachers in English Language Teaching: An Exploration of Models and Approaches. *ELT Journal*, 60(1), 66-75.
68. Yule, G. (2010). *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.